

L'antiquari

L'antiquari Eutiques desembalava amb compte els gerros modernistes, verds amb relleu de flors de muguet; la col·lecció de porcellanes Rosenthal, blaves i blanques, que figuraven noies oferint flors o llegint; els voris de talla xinesa. Eutiques es va entretenir acariciant l'home de les dues cares, una magnífica esfera que contenia dos homes grassos capiculats, un que reia i l'altre seriós, tots dos amb un pai-pai a la mà. "Així és la vida", pensava l'antiquari fent rodar la figura.

El Saló dels Antiquaris obria per Nadal. Eutiques estava content perquè li havia correspost un bon estand, al passadís principal. Ell venia de lluny, però aquí hi tenia bons clients i confiava vendre bé. Amb el seu ajudant ja havien col·locat tots els mobles que portaven. La fusta d'armaris i tocadors brillava sota les aranyes de cristall i els llums de Murano, i les peces lluien a les vitrines i sobre les taules, on hi tenia drapajats de seda caient amb gràcia. El Saló s'inaugurava a la tarda.

Se li acostà O'Demo, un antiquari gallec a qui coneixia d'altres salons i fires. Era un home alt i eixut, que s'inclinava per enraonar, com si conspirés. El gallec portava mobles de talla barroca i objectes de pedra antiga, menjada pel temps. Misteriosa, precisava l'home, que arribava de llunyanes boires.

—Tinc una peça que et pot interessar—comença O'Demo, mirant fixament Eutiques. Els antiquaris solen fer bon negoci venent-se peces entre ells.

—Què és?—Eutiques actuava sempre amb precisió tàctica.

—El Pescador de la Mort—mormolà O'Demo

gairebé a l'orella de l'altre.

—I per què m'hauria d'interessar?—Eutiques alçava la cella amb desgana.

—Perquè és única. Vine a veure-la, home—insistia el gallec.

Eutiques va avisar l'ajudant que vigilés, que ell marxava amb el gallec.

L'estand del gallec O'Demo era al passadís del final, tocant a un jardí amb glorieta. Al jardí, O'Demo hi exposava peces polides per les aigües oceàniques: piques i bancs de granit negre, alguna vella creu de terme, però també estranyes formes de culte cèltic, que atreïen els ulls i suggerien veus barrejades amb el vent.

El Pescador de la Mort era en una vitrina, entre dues vetlladores enceses. La flameta de les vetlladores feia que el Pescador semblés viu, ara movia els ulls, ara les mans. O'Demo va treure amb compte aquella figura de vori de vint-i-cinc centímetres, tallada a la perfecció. Era mig home mig esquelet, i portava una xarxa, que feia acció de tirar a l'aigua. Eutiques la mirava, fascinat.

—No li pots treure els ulls de sobre, però no deixis que es fixi mai en tu—mormolava O'Demo, aconsellant, com si l'objecte ja fos venut.

Eutiques es va sorprendre, perquè ell no comprava mai a la primera, sinó després de pensar-s'hi molt i de negociar un bon preu. Però quan una peça s'ho valia, la decisió la prenia al moment, encara que seguís el mateix procés d'estira i arrossa, com era costum en aquell ofici. "Aquest paio em vol llegir el pensament", es digué, i notà

EL CONTE

un calfred a l'espina.

un calfred a l'espina.

—Em sembla que és una figura poc adequada per a una compra de Nadal...—Eutiques sabia que aquest era un argument fluix; l'oportunitat d'una bona peça no té èpoques millors ni pitjors. Per això el gallec va somriure: ja el tenia al pot. Eutiques preguntava: "Digues, per què no el puc mirar als ulls?".

—Veus? Els ulls són mòbils, i normalment els té avall, vigilant la xarxa. Però si els alça...—es va aturar amb un gest fosc i les celles arrugades.

—Què?

—Es pot pensar que la Mort ets tu i enxamparte. A vegades ha passat, i és efectiu, creu-me. La figura té poders antics.—A O'Demo els ulls li brillaven.

—Per què se'n diu Pescador de la Mort?

—És la qüestió eterna: als mariners, el mar ens ha pres molts homes i dones. El Pescador vol atrapar la Mort. És una figura nòrdica, tallada en ullal de morsa. Una meravella. Si ho penses, no és símbol de mort sinó de vida: el Pescador no vol morir; si tira la xarxa i pesca la Mort, salvarà els qui estima. Va bé aquesta reflexió per Nadal. ¿O no t'ho sembla?

Ara era Eutiques qui somreia. Li naixia un mal pensament i el covava. Tenia una persona a qui convenia aquella peça, i ell l'hi regalaria. Era l'obsequi de Nadal perfecte: li recomanaria que mirés fixament els ulls del Pescador fins que aquest li tornés la mirada.

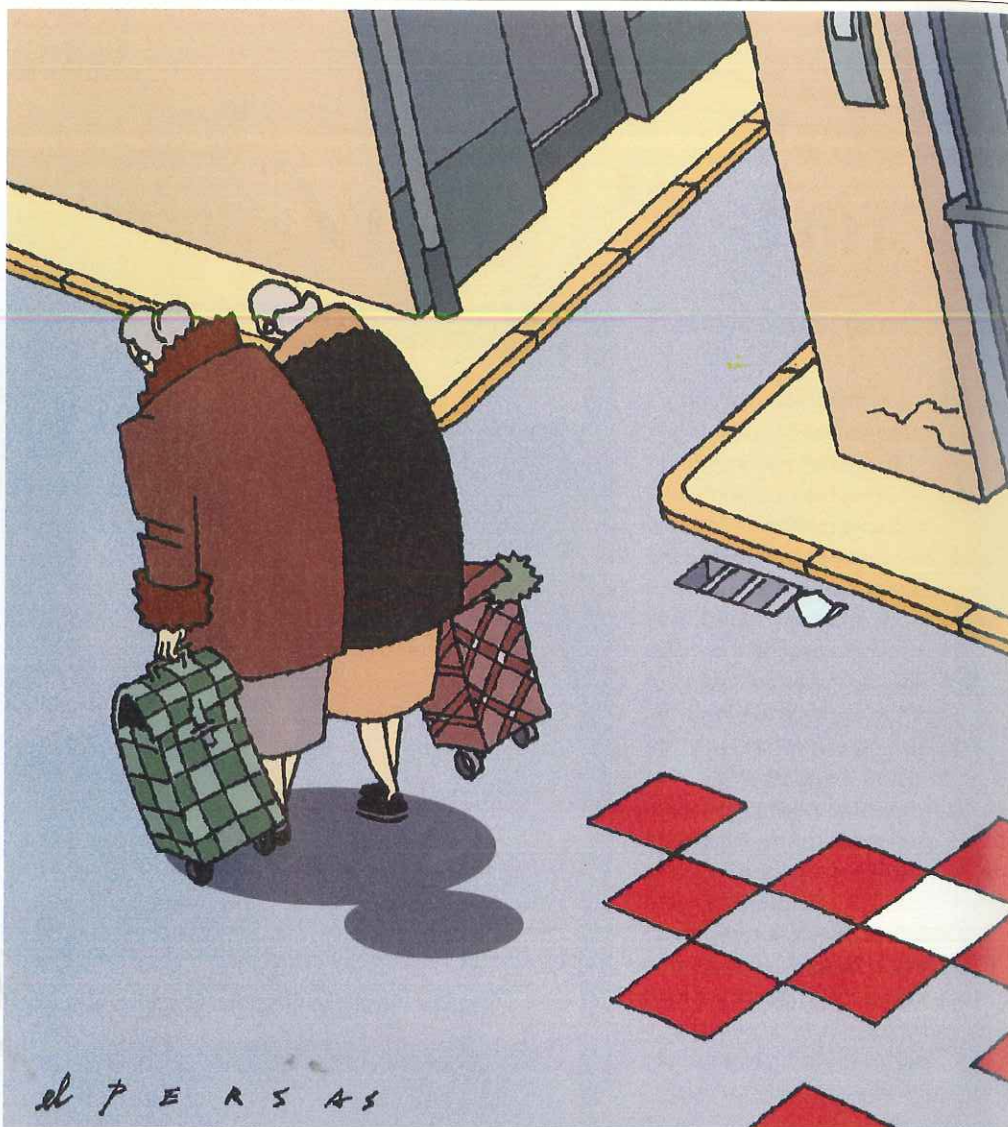
Després, si O'Demo tenia raó, podria recuperar el Pescador de nou. Tindria aquest poder i el faria servir. Eutiques, llavors, sentia un foc viu al cos.

Van fer tracte.

Tenia una persona a qui convenia aquella peça, i ell l'hi regalaria. Li recomanaria que mirés fixament els ulls del Pescador

La segona va morir d'amor. Es va estirar al seu costat i va cridar la mort. Estesa a terra, a les rajoles fredes d'un dia d'hivern, es devia encarcarar, però no era de fred que va morir

Una història d'amor

Aquest cas el vam conèixer pel final gràcies als titulars del diari. Era un final macabre; però, com més hi pensava, més em convenia que havia acabat així perquè era una gran història d'amor. Però hi havia motius per creure que el final podia haver anat d'una altra manera si...

—No era una escala de veïns, aquella? Quins veïns! Em penso que feien l'orni. La gent no vol complicacions —decidia Jeroni mentre abocava les fitxes sobre la taula. Amb Jeroni, Anselm i Eulogi jugàvem al *mah-jongg* els vespres de dissabte. El joc vol silenci, però a nosaltres ens agradava xerrar.

—Penso que els veïns són culpables de deixadesa. Passotes, amb resultats nefastos. ¿No podien haver trucat al timbre, si feia vint-i-cinc dies que no les veïen? —Anselm remenava fitxes i començava a arreglar la muralla.

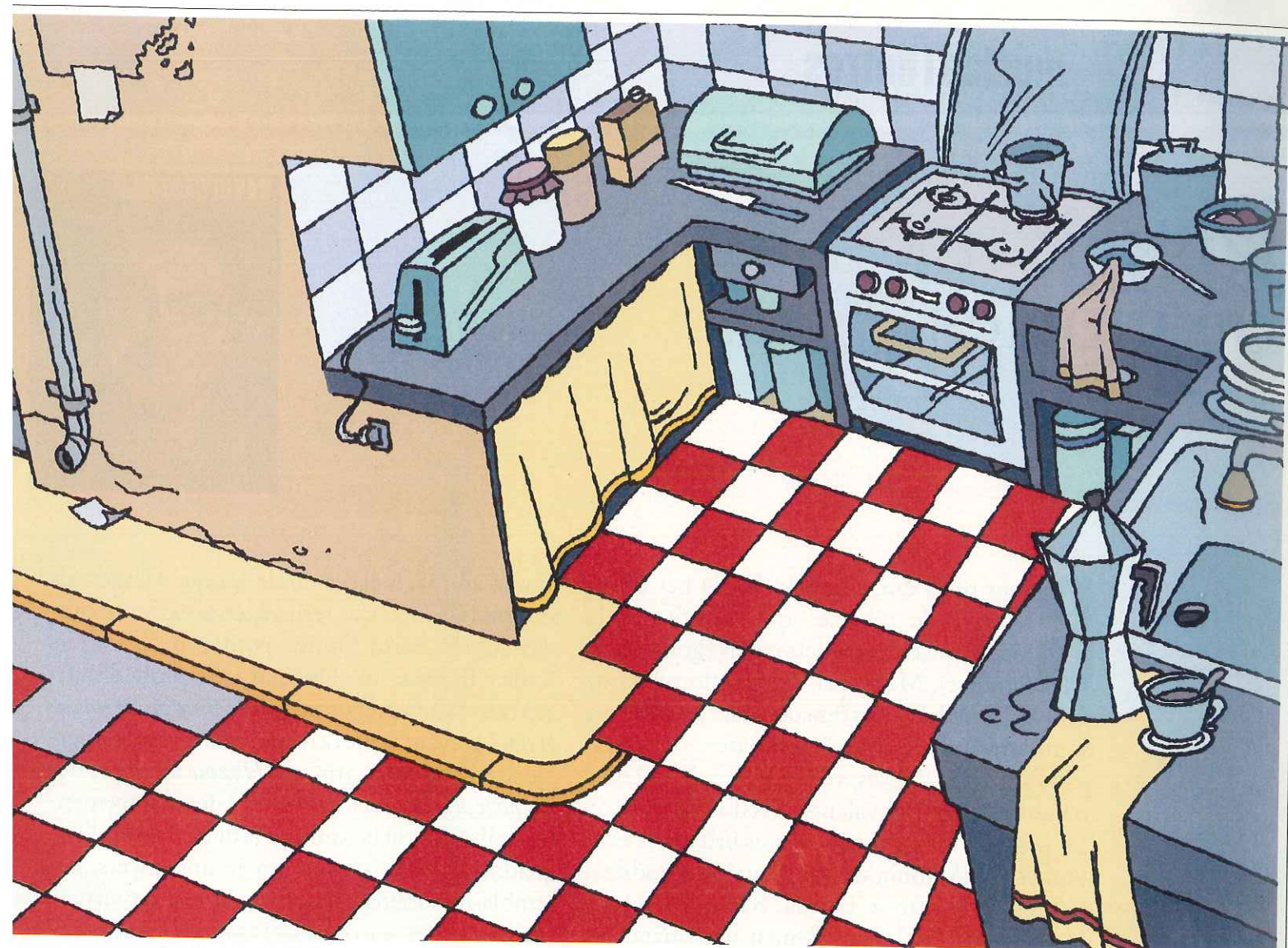
—O telefonar-los. Són uns veïns covards, els d'aquest cas. El que passa és que s'ho devien pen-

sar. I més quan van sentir pudor. Van pecar d'omissió. No sé on la veus, la història d'amor —remugà Eulogi tirant els daus i situant els vents.

Penso que no era pas en els veïns, la història, sinó en les dues dones. Tenien la mateixa edat. Sortien plegades. Compraven a l'autoservei de sota: el pernil dolç, la llet descremada, la capsa de mantegades rebaixada després de Nadal, el paquet de café barreja. “Quines ofertes hi ha avui, nena?”, devien preguntar. I la nena, maquillada i amable, devia dir a les dues iaïes: “Avui les galetes, demà el llom”. No les va trobar a faltar, la fornereta? Una barra prima cada dia, ben cruixent, per untar amb mantega i sucra al café amb llet.

No, la fornereta es pensava que eren fora, potser d'excursió: la gent gran viatja molt.

Dues dones de setanta anys. Grans? Avui que la gent arriba als cent, encara tenien corda per estona. A la secció de perfumeria s'emprovaven aigua de colònia i pintallavis. “De vegades —va dir la dependent— es posaven perfum al mocador de coll, s'aprofitaven, però somrien amb aquells

ulls tan clars que jo les deixava fer i els donava mostres de crema per a la cara". Els testimonis volien ser generosos amb les dues difuntes.

—El més admirable és que morissin de mort natural. Totes dues, vull dir. Quin devia ser el procés? Vejam. A la primera li ve un desmai i cau a terra. Dius que eren a la cuina? ¿Res cremat, cap foc encès? Potser anava a buscar la capseta de les herbes. Sí, aquelles capsetes de llauna una mica abonyegades on els iaïos desen te de roca, til·la, camamilla, matafaluga. La meva mare té poms d'esperrallac, farigola i romaní penjats a la paret. Per a la pressió alta, per a la sopa, per a fregues. M'agrada la seva cuina: és acollidora, guardadora, no em passarà res de mal, allà dins; és un terreny màgic on em sento protegit —discursava Jeroni mentre tirava el set de bambú.

—Seguim l'escena. Les cares demostraven no haver patit, però en aquest punt tinc els meus dubtes. ¿I la segona, que va veure com es moria l'amiga de sempre? —es preguntava Anselm deixant el vuitè disc a la pila.

Així era la meva història d'amor, la que jo entenia: una de les dues dones mor de sobte. O potser no tan de sobte. En tot cas, dolçament. La segona veu que la seva companya és a terra i potser la mira, abans de morir. Li pren la mà i l'acaricia mentre l'altra mor. Es miren, i, què es diuen? ¿Potser li tanca els ulls encara tebis? Llàgrimes evaporades. No hi havia senyals de preparatius de cap mena: ni remeis, ni tisanes, ni roba per cobrir el cos; vull dir roba especial per vestir la difunta, o una vànova de seda. Res de res.

—A casa tenim una tovallola de combregar, amb brodat de la besàvia. La desem en una capsa entre paper fi. A mi em fa una certa barsarda, quan la mare l'ensenya. Però aquí, la companya de la primera dona no va preparar cap cerimonial. ¿Potser li hauria hagut de posar una flor a les mans, encara que fos de plàstic o de roba? Una flor entre les mans... o un rosari —fantasiejava Eulogi prenent fitxa.

Jo, Auguri, el quart jugador de la colla, de-

claro que la companya, la segona dona, va morir d'amor. Es va estirar al seu costat i va cridar la mort. Estesa a terra, a les rajoles fredes d'un dia d'hivern, es devia encarrarar, però no era de fred que va morir. Va trigar encara quatre dies, amb l'amiga al costat. Quatre dies! Qui pot descriure un llarg pensament d'amor i mort que dura quatre dies? Aquesta història encara no s'ha escrit, però jo ho faré.

La segona dona, amb els ulls tancats, devia figurar-se dues estàtues jacentes, com les que ensenyen a les esglésies: blanques i polides, amb un auríssim coixí de marbre sota el cap, i a vegades un gosset o una corona als peus. Potser resava una oració, una llarga salmòdia que la feia adormir. La mà de la companya es refredava, ja era també de marbre, i ella li volia donar una escalfor inútil. Silenci. Per fora circulaven cotxes, cridaven les comares al carrer estret, cantaven canaris als altres balcons, venia el carter. Els veïns pujaven i baixaven. Vint-i-cinc dies després, algú va trucar al timbre.

‘Titanic’

Sien tots tretze a taula. Era el ritual del dinar de Cap d'Any. La taula era antiga, acabada de comprar a un aristòcrata francès que feia liquidació de mobiliari. Era una taula imponent, rodona, de caoba massissa, amb un peu majestuós i ample, com un atlant que aguantés el món sencer. Quan l'estiraven per allargar-la, el peu s'obria en dues meitats que sostenien els extrems i de dins en sortien dues potes auxiliars que apuntalaven el centre. Era pesant com un galió carregat de canons, i ampla com per ballar-hi una dotzena de zingars al damunt.

Les estovalles eren de fil gruixut, bri d'antigues calaixeres perfumades de codony i poma. Els coberts eren de plata, amb les inicials de venerables difunts, a qui es recordava cada any com si fossin presents a la cerimònia. Des dels alts llums de bronze i vidre, penjaven cintes de seda de colors fins davant de cada plat, on hi havia un obsequi personal triat amb amorosa polidesa.

Amb tota solemnitat, entre els canelobres encesos, es va brindar pel nou any amb les altes copes de Bacarrat. El nou nou nou nou, que va dir algú amb ironia foteta mentre es multiplicaven els drings i es vessava la gota de la sort.

La taula era vora el finestral, una gran paret de vidre encarada al mar, al pis setè de la casa. Passada la tempesta de la nit, el dia brillava a causa d'un mestral potent que polia les superfícies llises. Els ulls dels presents també lluien per l'efecte de la claror del migdia, dels llums i de les espelmes; de la beguda no encara.

Acabats els entremesos, el consomé fumejava a les tasses, i els comensals es disposaven a ficar-

hi la cullera quan tot va començar. La gent de més respecte, situada vora la paret de vidre, va sentir els clics metàl·lics. Dos grans cargols els havien caigut als genolls i després a terra. Tot seguit, la immensa taula va fer un moviment ondulant i, sense que el consomé s'aboqués encara, la baluerna va escorar, per acabar descansant suau-ment als genolls dels que seien a l'extrem de la paret. El pes era considerable, però els convidats aguantaven amb fermesa la primera investida, i a l'altre cap de taula encara no sabien què pas-sava.

Sonaven les primeres veus d'alarma, i llavors tots a la vegada van subjectar la taula per sota amb les mans. Esforç inútil, perquè la pesantor del moble feia cruixir els ossos i serrar les dents. Algú es va ficar sota de genollons i va dir que les potes s'havien obert, i que allò pintava negre. Van sortir els primers reforços a buscar cavallets al veí del sisè, que en tenia; uns altres s'encarregaven de portar enciclopèdies i volums d'art de tapa dura per fortificar els baixos. Però amb tanta gent fora, la taula es va decantar pel cantó del vidre en un pendent agut, atrapant els que encara resistien. Llavors l'acumulació de copes, vaixel·la i coberts va formar resclosa on es deturaven els líquids per un moment. Barreja de vins i brous que apagava les espelmes caigudes i que es precipitava contra els comensals empresonats entre taula i finestral. Aquests feien anar els braços com titelles.

EL CONTE

Quan entraven al menjador els primers cavallets d'auxili, els

crits ja eren considerables, i la confusió feia suar els amfitrions que, a causa de les cadires bolcades en revolada, no podien passar pels costats per socórrer els caiguts.

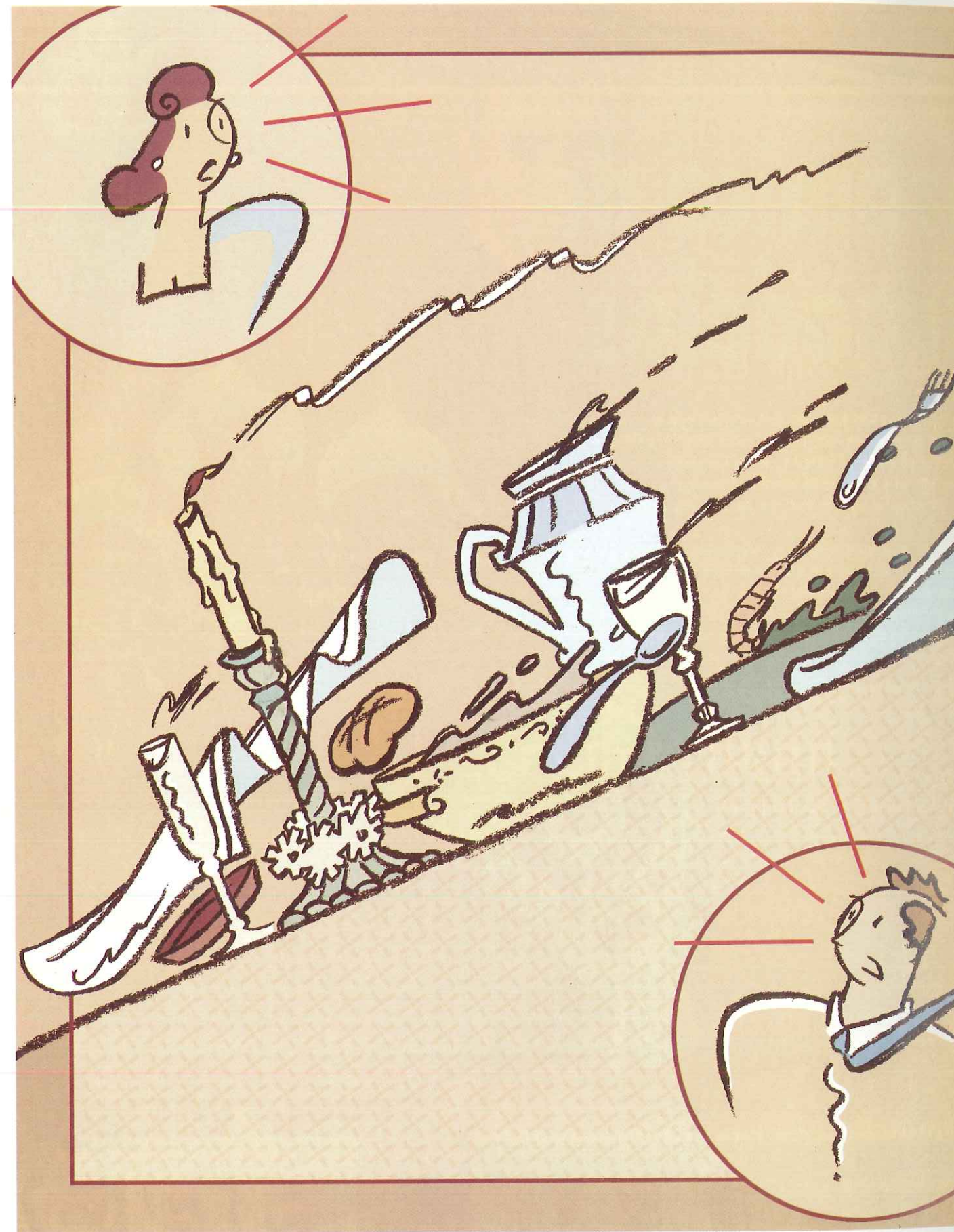
Quan s'afilaven les enciclopèdies en columna, els convidats centrals a banda i banda ja no van poder resistir el pes que sostenien amb les mans morades per l'esforç, i van cedir, procurant apartar els peus i brincant per sobre de les cadires tombades.

Llavors es produí el desastre final. La taula, en un moviment imparable, ja lliure de les febles sujecions de mans i genolls, es va escorar del tot, s'abalançà cap a la paret de vidre, la va traspasar i es va emportar amb l'embranchida els tres comensals de l'extrem, estovalles, canelobres i restes de vaixel·la. Tot va caure d'aquella alçada cap avall, per acabar esbocinat i esmicolat sobre el passeig, amb les estovalles a sobre, per mortalla.

Per l'esvoranc de la paret de vidre del setè pis apareixien figures cridant i gesticulant, i braços que les enretiraven i que muntaven una barricada de calaixeres i mobles pesants per evitar més desastres.

Al passeig, els primers que hi van acudir van ser els gossos, atrets per les olors barrejades del consomé d'au amb flam salat i de passada remullat amb vi i xampany. Aviat es van sentir sirenes i la zona fou acordonada.

La gent ja feia rotllana, amb els ulls plens d'horror, sense acabar-ho d'entendre. Miraven amunt, i de la paret de vidre foradada en rajaven líquids preciosos: xampany de Reims, negres de collita òptima i blancs que ja havien perdut el punt de frescor, malgrat que les espelmes fossin totes apagades.

La taula es va decantar pel cantó del vidre en un pendent agut, atrapant els que encara resistien

L'oficiant del vespre

L'escombriaire del vespre era un noi prim amb ulleres i certa inclinació d'espatlles; d'aire reflexiu, com convé a qui recull l'última fulla caiguda a horabaixa, entre dues clarors agòniques. Caminava amb calma metòdica, observant els sotabancs, cada angle on la brossa es pogués regolfar. Era un virtuós, l'estil d'escombriaire descrit per J.V. Foix en un dels seus viatges a Suïssa.

Cada tarda algú l'observava des d'una finestra, amb fascinació creixent. Ell no es sentia observat, perquè el Passeig era sempre solitari en aquella hora de canvi profund. Qui és al carrer no té la sensació que el miren des de les finestres, i en canvi és així, i la intensitat de tantes mirades resulta opressiva per força.

El jove escombriaire repassava amb fidelitat cada rajola de l'espai que se li confiava. L'escombra plàstica entrava al gran cabàs taronja l'engruna, el misto, la burilla, amb una unció sacramental. Es podia dir que l'escombriaire oficiava, i el capvespre d'encesa turbulència li concedia una aura de carmí i topazi, pròpia de tota cerimònia transcendent.

Algú el mirava, doncs, i havia observat que el noi, en una mínima relaxació, deixava cabàs i escombra i repenjava els colzes a la barana sobre el mar. Es permetia una pausa i contemplava l'horitzó en aquella hora escènica que atreu fins i tot el menys sensible. I el noi n'era, de sensible. Se li veia a la cara.

L'home que el mirava cada tarda sabia que en aquell moment del vespre només hi havia l'escombriaire, al Passeig. I el va triar a ell per testimoni. Li

va semblar digne, i ho confirmà amb un lleu moviment de cap mentre deixava la copa buida sobre un volum de Gabriel Miró, on es descrivia el fred d'un rosari de nacre entre unes mans difuntes. Com més madurava el projecte, més convençut estava que la companyia de l'escombriaire contemplatiu era l'adequada. A ponent, les clarors d'ametista encenien els ulls i les ulleres del noi amb una transparència refulgent, com la de la pedreria que orna els àngels cantaires dels Van Eyck, orientats a la glòria. Aquesta senzilla comparança el satisfia.

El dia triat per a l'acte previst havien predit tempesta. A la tarda, una nuvolada de color de coure pujava des del Delta, cobria el golf de Sant Jordi i ja tocava el cap de Salou, però el port encara brillava com un paisatge de Zuloaga amb fons de tragèdia. L'escombriaire obria la boca amb admirada veneració, i els seus ulls brillaven com els vidres a ponent. Al fons, el primer tro somovia l'aire amb una advertència blana.

L'home que mirava havia tirat la cortina. S'acabà l'última copa de Priorat i, amb el vellut porpra encara a la gola, baixà al Passeig. L'aire venia salat i fresc, estimulants, però el vent precursor del temporal encara no bufava. Se situà a l'esquerra de l'escombriaire, de colzes a la barana. Tots dos alhora van veure un llamp gruixut que obria el mar en silenci; la tempesta era lluny.

L'escombriaire, de cua d'ull, va notar un moviment a la seva esquerra. Li costava deixar la línia de l'horitzó i l'observació dels llamps. Encara amb

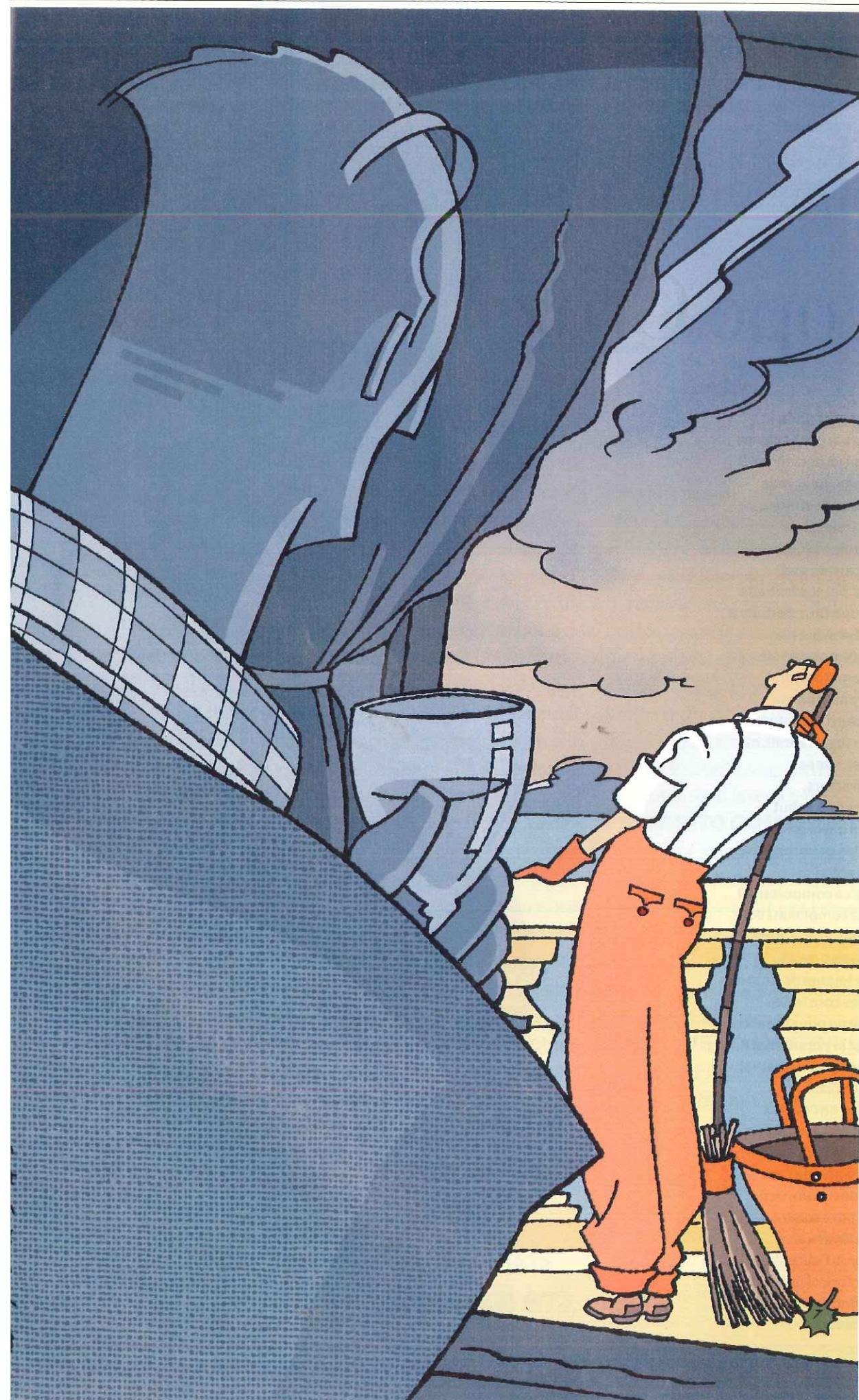
la boca badada, girà el cap amb lentitud per veure un home caient des del balcó. Amb els ulls ara ben desperts, l'escombriaire seguia el descens vertical del cos inert: cames, braços, cabells voleiant. Va trigar una estona a fer-se càrrec que algú s'havia tirat de nou balcó avall. La paraula *suïcida* es va formar lletra per lletra darrera dels seus ulls: mirava i pensava. I obria més la boca.

Es va abocar a la barana i l'home era allà sota, desmanegat, a trenta-cinc metres. Ho havia sentit a dir, que la gent es tirava daltabaix, però per a ell era el primer. I començà a suar. Recollí l'escombra i el cabàs, i amb pas cansat se n'anà al primer bar de la Rambla per donar avís. Després va veure com la gent hi acudia i s'apilotava a la barana, ensumant la mort que tenia a sota. Sirenes, ambulància, policia, jutge. El jutge a vegades trigava a comparèixer i la gent lamentava el fet, a cor i en veu baixa, com en la tragèdia grega. Era l'home natge públic i pòstum, i l'home de la finestra que havia mirat l'escombriaire ho sabia.

De l'escombriaire ningú en feia cas, i ell s'esperava, discret. Quan va començar a ploure es va dispersar el cor. Llavors l'escombriaire es va acostar a la barana molla per veure el cos, ja cobert amb una manta. Va moure el cap, potser amb una doble compassió, pel viu que ja no podria contemplar més vespres i pel mort que es xopava de pluja sobre l'erba ben segada, sota els pins on niaven les merles.

Amb l'escombra va recollir els papers i les burilles que havia deixat la gent que mirava. L'escenari tornava a ser net. S'havia acabat l'ofici. L'escombriaire se'n tornava, una mica més inclinat d'espatlles.

EL CONTE

Amb els
ulls ara
ben
desperta,
seguia el
descens
vertical del
cos inert:
cames,
braços,
cabells
voleiant

Blanca a l'estudi

Al fons de tot de l'estudi de dalt hi havia les ombres blaves, acotxades com sempre. Era la primera cosa que Blanca mirava. Les ombres blau marí eren espesses i s'acumulaven a la paret del fons, sobre els mobles arraconats, perquè l'estudi feia també de malendrec. Un feix espès de llum groga omplia la finestra sota la teulada de bigues inclinades, i arribava just fins on eren les ombres. Blanca, de petita, havia fet una ratlla a terra amb guix: "D'aquí no podeu passar", els havia manat. Les ombres sempre l'havien creguda i es mantenien al fons mentre Blanca jugava o dormia. Els agradava veure-la allà, tan viva.

Ara Blanca tenia dinou anys, seria metge forense i començava a sortir amb un xicot d'Aubert que estudiava enginyeria genètica. Cada tarda, Blanca pujava a l'estudi alt i prenía el sol amb els porticons de bat a bat. Li agradava veure la pols ballant en corpuscles dins de la claredat daurada i calenta. Era l'hora de la migdiada al bagul de les núvies. Des de petita que es posava al bagul gran, ple de vestits vells que havien servit de disfressa. Hi havia tul, flors de cera torçades, coixins, enagos, seda, i a sobre de tot ella, que s'hi deixava caure com en un llit tou. Li feia l'efecte que allà dins l'esperaven els braços de la mare, de l'àvia i de la germana morta, l'Anna Maria. El vestit de núvia de l'Anna Maria també l'havien desat allà, i la mare no hi entrava mai. Era com si tingués els morts a ratlla, confinats a l'estudi de dalt. En canvi la Blanca hi pensava, en aquelles núvies. Per a ella els vestits eren els difunts de veritat, que li explicaven històries quan s'adormia; ella sols temia les ombres blau marí, espesses i vigilants. De moment, les ombres callaven.

"Els baguls a vegades porten coses estranyes", deia l'avi Martí, que era de Corme. "A la meua costa vèiem aparèixer de tot, i de baguls amb morts, no n'he recollit poques vegades, jo". Es notava que l'avi Martí s'ho passava bé espantant les criatures, però les criatures li demanaven més històries. "Quan hi havia un naufragi, a vegades els pescadors ficaven en un bagul els mariners més joves, que eren els seus fills o germans, a veure si l'aigua els tornava vius a casa". "¿I els tornava, avi?". "Només ho he vist una vegada. Era en una missa pels mariners ofegats d'una barca. Mentre tocaven a difunts, un noi de la tripulació va comparèixer allà al mig, pàl·lid, descalç. Tot-hom va fugir de la parròquia pensant que era un fantasma". L'avi Martí somreia, però al fons dels ulls grisos hi havia un reflex amarg.

A l'estiu, quan les cigales xerricaven a les branques altes i les vespes i les moscardes verd brillant entraven xopes de sol, Blanca, a l'estudi, es posava un tul per sobre la cara perquè els insectes no la toquessin. Li agradava sentir el mar, la tornada de les barques i els crits de les gavines. Blanca protegida. Blanca navegant. Es gronxava sobre els vestits sedosos i es tapava la cara perquè les gavines no li piquessin. Les estrelles de mar s'arrapaven a la fusta dels costats, i el vent feia córrer els velers que sortien del port esportiu.

Des de dintre del bagul mirava les bigues que baixaven, com les d'una cabana. A la mansarda no hi pujava ningú tret de la minyona, que hi feia dissabte un cop al mes, i Blanca s'havia arreglat allò al seu gust. Petxines en cistelles a terra, i xarxes de pescador penjades al sostre. Un mariner li havia donat un rem i un salvavides de barca vella. A la paret també hi havia mapes antics d'hule, i a Blanca li agradava mirar com el sol passava d'un país a l'altre, ara il·luminant un riu, ara alçant

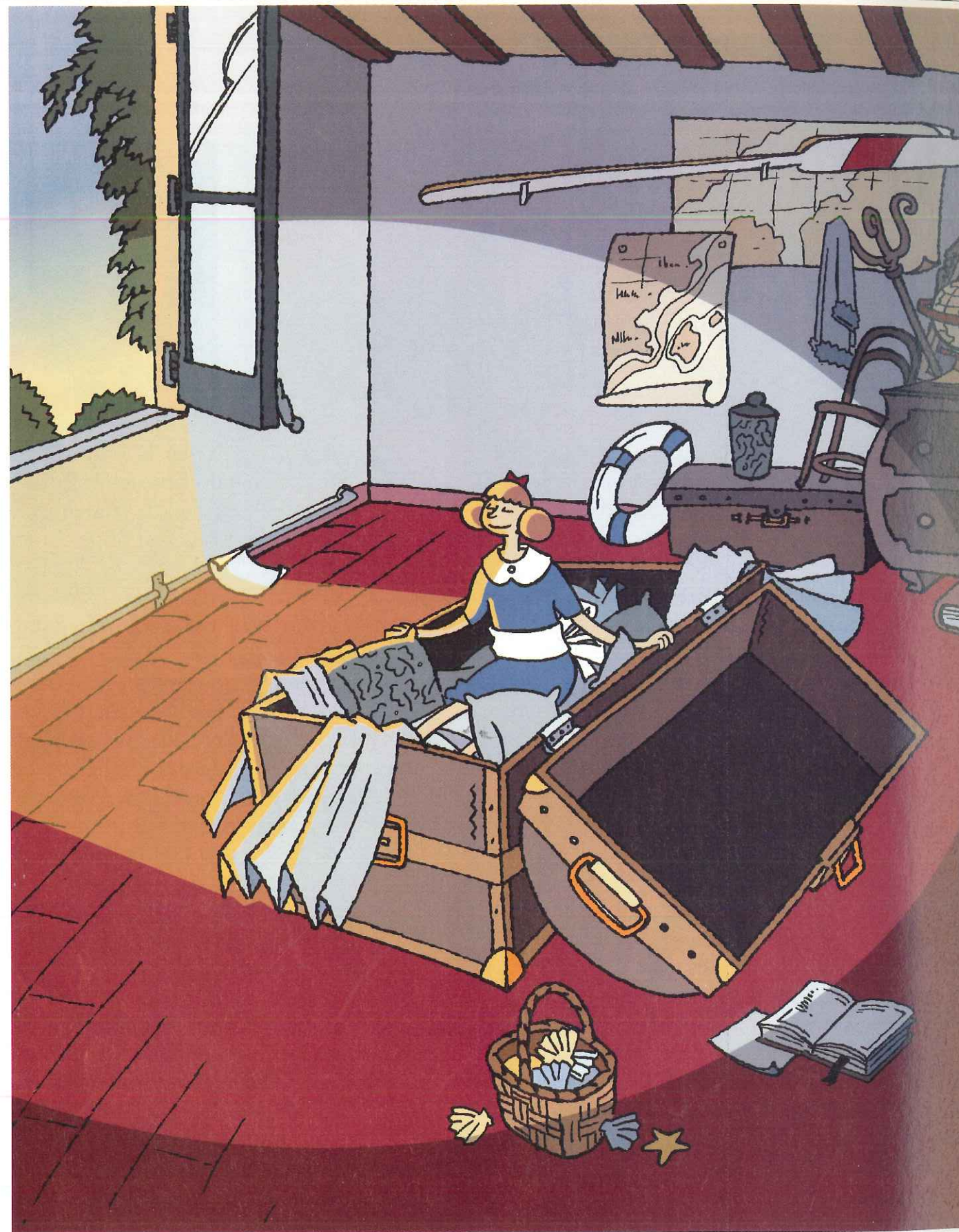
pol·s d'un desert, ara empenyent onades transparents. A vegades hi veia gent i tot com es movien, més petits que un cap d'agulla, però li venia son i no sabia si ho somiava. Quan Blanca s'adormia, les ombres blaves s'hi acostaven. L'havien vist créixer i els agradava tenir-la allà, perquè Blanca sabia que elles eren vives. I que eren geloses.

El dia que Blanca va decidir ensenyar l'estudi de dalt al seu xicot, no va pensar que el territori se li podia girar en contra. Ni que allà dins hi pogués haver un pensament difús que repetís en veu baixa la paraula *profanació*. No va tenir en compte que eren molts anys d'intimitat exclusiva amb els vestits del bagul, i de respecte a les ombres blau marí del fons. S'havia creat un clima compacte de complicitats mútues vida-mort, mort-vida. Tot allò no podia ser destruït perquè entre els mobles de l'estudi hi hagués també un llit còmode que Blanca volia compartir amb un estrany.

La van trobar asfixiada entre els tuls i les flors de cera trencades. S'havia tancat la tapa i no sabien com. Potser un moviment de Blanca, estirada allà dins, sepultada en seda, havia encaixat i encallat el mecanisme sense remei. Les mans tenia travades per manyocs de tul, encara resistent a pesar del temps. Les llàgrimes, perquè havia plorat abans de morir, feien crosta salinada sobre la pell. Els ulls grisos de Blanca, oberts de bat a bat com la finestra, presentaven una foscor anormal en tota la superfície. Eren blau marí com de tinta.

Les ombres blaves ocupaven tota l'habitació i s'acumulaven sobre el bagul. La mare va declarar que dins de l'estudi buit hi havia sentit veus.

EL CONTE

Quan Blanca s'adormia, les ombres blaves s'hi acostaven. L'havien vist créixer i els agradava tenir-la allà

El drac xinès

Havia anat a la cuina a preparar el sopar i s'havia trobat l'oncle Eduard a terra. Duia mossegades al coll i a les mans, que tenia alçades, com si s'hagués volgut defensar

Silvestre petit, assegut al seu pupitre de fusta, dibuixava pollastres amb tres caps i vaques amb dues cues. A la xemeneia hi cremava un bon foc, resta de les soques que Silvestre gran havia tallat d'una morera morta del jardí. Joana, la dona de Silvestre gran, triava les diapositives per a la classe de botànica. Silvestre gran pensava que era agradable aquella tarda d'hivern, tots tres a la sala confortable des d'on veien el jardí amb les garses i les tórtoraes. S'aixecà a preparar cafè, perquè esperaven l'oncle Eduard, que arribava de Londres.

Eduard arribà puntual, amb una plata de dolços variats i una merenga. L'oncle sabia que a Silvestre petit li agradava ficar un dit a la merenga i pintar-s'hi el nas. Després, Silvestre petit empastifava el nas de l'oncle, i reien fins que tots dos es rebolcaven per la catifa. Joana

feia veure que s'enfadava, però acabava també per terra. Llavors Silvestre gran els empaitava a quatre grapes. Quan venia l'oncle Eduard tots es tornaven criatures, i reien tan de gust que els queien les llàgrimes.

L'oncle Eduard portava un record de viatge. Era un drac xinès de dos pams, de matèria semblant al làtex. Obria una bocassa vermella, ensenyava i amagava la llengua i caminava decidit, sense corda i sense piles. Silvestre petit també va obrir una boca de pam veient el drac que se li acostava. Quan el va agafar, el drac va moure la cua amb força, i Silvestre el va deixar caure amb un crit de por. Els grans van riure molt, però Silvestre petit no.

Van berenar i es van empastifar de merenga. En acabat, Silvestre petit va preguntar on era el drac. L'oncle Eduard va mirar tot al voltant, i després fixament al nen, mentre se li acostava a tocar de nas: "El drac verd ha pujat al teu llit. Segur que el trobaràs allà. Però vés amb compte, perquè a vegades es converteix en un drac de tres caps, i quan passa això té molta gana". Silvestre petit va pujar l'escala, perquè la seva habitació

EL CONTE

PERIS

era al pis de dalt. Els grans somreien i prenien cafè. Es feia fosc. Silvestre gran va posar més llenya al foc i es va arreparar a la butaca per escoltar les històries macabres de l'oncle Eduard.

Silvestre petit baixava les escales amb el dit a la boca. "El drac no hi és, a la meva habitació, oncle". L'oncle va riure: "Això és que no t'hi ha trobat. Segurament quan tu pujaves ell baixava i no l'has vist". "Oncle, si el drac em buscava, m'hauria d'haver vist ell; que ha tornat aquí, el drac?" Per a Silvestre petit no hi havia ningú més a la sala que l'oncle Eduard. L'oncle, atrapat, va fer veure que mirava pels racons, darrere la llenya, i sota la tapa del pupitre de fusta de Silvestre petit, però res, el drac xinès no sortia. "Saps què? T'estàs quietet aquí, que jo pujo a buscar-lo. Potser s'ha equivocat d'habitació". "Potser sí, oncle, torna de seguida".

Silvestre petit es va posar a dibuixar un drac de tres caps al quadern que desava al pupitre. El va acolorir amb verd brillant, vermell i groc, i li va fer unes dents punxegudes i uns ullals terribles. Dins del pensament de Silvestre el drac ja havia crescut i era perillós. Joana havia desat les

diapositives i Silvestre gran havia tret les restes de merenga amb una esponja. L'oncle Eduard trigava a baixar, i Joana va dir que el convidarien a sopar, perquè es feia tard. Després podien jugar una partida de mah-jongg, on també sortien dracs verds, blancs i vermells. Les històries de l'oncle feien posar els pèls de punta.

Quan Silvestre petit va ensenyar a Silvestre gran el dibuix del terrible drac de tres caps, ja feia estona que l'oncle Eduard era a dalt. Massa estona, va pensar Silvestre gran. I va pujar a buscar-lo. No era enlloc ni se sentia res, i Silvestre va mirar per la finestra, no fos cas que l'oncle hagués sortit a fumar al jardí per la porta de la cuina. A fora no s'hi veia ningú. S'havia girat vent i les branques fregaven les finestres com unghes als vidres. Silvestre es va estremir.

A baix es va sentir un crit de Joana. Havia anat a la cuina a preparar el sopar i s'havia trobat l'oncle Eduard a terra. Duia mossegades al coll i a les mans, que tenia alçades, com si s'hagués volgut defensar. De què? La porta del jardí era oberta i el vent la feia brandar, però Joana no tenia esma d'acostar-s'hi.

"És el drac -va dir Silvestre petit, ensenyant el paper amb el dibuix-, l'acabo de veure al jardí, i m'ha mirat pels vidres". Silvestre petit tenia els ulls molt oberts i tremolava. Silvestre gran va tancar la porta de la cuina d'una revolada i va agafar el ganivet del pa, que era el més gran que tenien. "¡No surtis!", va cridar Joana, esgarriada. "No surto. És per si entra", deia Silvestre gran amb veu fosca. En aquell moment, l'oncle Eduard es va aixecar de terra fent-se un panxó de riure. S'havia maquillat, amb bon efecte, pel que es veia.

L'oncle va ser perdonat, i el joc de mah-jongg, renyit. Quan Silvestre petit se'n va anar a dormir, el drac xinès el mirava enfilat a l'armari, amb els ulls llents. Silvestre petit va baixar a la cuina a buscar el ganivet del pa, i es va amagar al costat de la nevera. Quan el drac va entrar a la cuina ja portava els tres caps i s'havia fet gros. El va veure com obria la porta del jardí, i llavors li va tallar els tres caps amb el ganivet. Després se'n va tornar al llit. Ja no el veuria més fent-li por pels vidres. Els pares i l'oncle encara reien, al menjador.

El Rata

Algú
l'alçava pel
xandall,
de manera
que els
peus no li
tocaven a
terra. No
veia qui
el tenia
subjecte

El circ s'havia instal·lat sota muralla, entre els pins del parc, als defores. El Rata, amb el nas enganxat a les tanques, mirava els vells vagons en rotllana, pintats de color viu, amb dibuixos de pallassos i equilibristes, tots somrient. El Rata havia provat de saltar les tanques per acostar-se a l'envelat de ratlles granats i grogues, però els vigilants el feien fora amb cara de pomes agres.

El circ portava cabretes nanes, gats siamesos i d'angora, guacamais amb llarga cua de plomes precioses i colors vius, i l'orgullós cavall blanc. El Rata havia vist com al cavall blanc li trenaven la crinera per marcar-li un suau ondulat. Quan el cavall corria, el vent li alçava el pèl sedós. Al Rata li agradava aquell cavall i la dona rossa i forta que el muntava. El Rata tenia set anys i era fill de la Rata. La Rata era prima, i es veia lletja perquè li faltava el nas. Les rates li havien rosegat quan tenia dos mesos i feia olor de llet tèbia; allò havia passat un dia d'hivern a la barraca on encara vivien, no gaire lluny del circ.

Ara també era hivern i al Rata se li barrejaven els mocs amb el bastó de caramel que algú li havia donat a la rua de Carnaval. Els vigilants del circ estaven enrabiats perquè la canalla se'ls ficaven per tot arreu, i sempre amb afany de fer mal. Ja havien trobat un dels gats d'angora escanyat amb un cordill; i algú havia intentat calar foc sota un dels vagons. No es podia badar, però els nens eren com serps, i s'escolaven sense fer soroll.

El Rata només pensava en el cavall blanc. Veia com el vestien amb una funda de loneta verda, per evitar que, en jeure, s'embrutés la pell tan neta. Li hauria agradat passar-hi la mà pel llom i acariciar el musell gris, tebi i sensible. Estava segur que el cavall no el mossegaria. Llavors se li

va ocórrer una cosa que el va fer somriure: entraria quan es fes fosc, i li donaria al cavall la meitat del seu caramel de bastó. Als cavalls els agradaven els terrossos de sucre i les llepolies, ho havia sentit a dir als gitanos de les barraques del costat.

Va esperar que tothom hagués sortit de la funció de tarda. La gent del circ es dutxava i sopava, i el cavall el deixaven lligat a un arbre. Després de la funció de nit el tancaven al seu vagó, perquè dormís a la palla neta, i al Rata li havia costat més enfilars'hi.

El parc era desert. Hi feia fred, però el Rata ja hi estava acostumat. Tenia la pell endurida i amb crostes de brutícia. A vegades la Rata escalfava aigua al fogonet i el feia rentar al cossi. Era quan havien d'anar a la parròquia a recollir roba i algun paquet de menjar. La Rata no havia tingut més fills. Fregava tres bars i recollia sobralles que refregia per dinar i sopar. De nit no era mai a la barraca, de manera que el Rata se les campava com volia i podia.

S'esperava. Ja havia vist com la noieta de les bombolles de sabó es desfeia les dues trenes de pepona i saltironava amb el seu vestit de vellut blau. El pallasso gran ronsejava, mirant cel amunt a veure si plouria o no. Els guacamais feien crits estridents al fons de l'envelat, i l'home que venia entrades ja havia passat caixa i tancava la porta. Els vigilants es van acostar al taulell del bar a fer una cervesa. El cambrer preparava una nova cistella amb bosses de crispetes, que l'acomodadora passaria durant la funció. Al Rata li entrava gana. Hi va haver un moment de quietud absoluta, i llavors va saltar la tanca.

El cavall calcigà lleument sota el seu pi, mi-

EL CONTE

rant el Rata de cua d'ull. Era un cavall orgullós, altiu, i tirava el cap enrere. El Rata s'hi acostava de cara i li somreia. Els gitanos deien que un cavall sempre volia saber amb qui se les havia, perquè eren de mena espantadissos; i que se'ls havia d'enraonar fluixet. El Rata va avançar la mà amb el bocí de caramel en direcció a la boca del cavall. Al cavall li brillaven els ulls pel reflex d'un fanalet del vagó proper. I acostà el musell, primer per ensumar i, després, per estirar els llavis tan grossos i agafar la llepolia. Va ensenyar unes dents grandioses i el Rata va tenir un moment de por, però va deixar que el cavall agafés el regal tan dolç. Li va agradar, al Rata, sentir com el cavall triturava els bocins de caramel entre els queixals enormes. Era com una caixa de ressonància que feia *crumx, crumx, crumx*. En acabat, el cavall va estirar el coll, amb la crinera ondulada, per veure si quedava més caramel, però el Rata ja no en tenia. Va passar la seva mà apegalosa per tota la crinera suau, i va haver de posar-se puntetes perquè era menut i no hi arribava.

De sobte, el Rata es va trobar agafat per l'esquena. Algú l'alçava pel xandall de manera que els peus no li tocaven a terra. No veia qui el tenia subjecte, però sí que se sentí portat de manera brusca, i llançat per sobre de la tanca, en una revolada que el va fer lliscar per l'herba fins a petar de front contra la soca d'un xiprer. Es va notar la sang calenta com li rajava per la cara i no es va moure de terra, mig estabornit. Quan es va poder asseure ja li feia mal el nas, i s'hi va passar la màniga del xandall. Hi havia sang, però era fosc i ell no la veia. No podia respirar bé, i el nas se li anava inflant; se'l podia tocar amb els dits encara bruts de caramel i ja llefiscosos de sang. El Rata no plorava. Ell era dur. No sols no plorava sinó que va començar a fer un somriure trist, i a pensar que ara potser s'assemblaria a la mare.

Olga Xirinacs

Arlequí o l'assassí del Dux

S'acaba la tarda i jo consulto unes dades per a la novel·la. Les mans a l'ordinador i els ulls al llibre obert sobre el faristol. A cada costat, els àlbums de pintura dels venecians costumistes em serveixen la decoració del temps: botigues amb pintes de vori, raspalls i blondes per als vestits de festa; columnates amb velluts i sedes recollides amb cordons i borles d'or; cels oberts als quatre vents, per on es passen amors amb garlandes sobre dones opulentes. En aquest moment estic immersa en la solemnitat fosca i humida del palau ducal de Venècia, investigant la mort del Dux Silvestre Valier.

Quan fa dues hores que escric, un follet vestit d'arlequí surt del tercer calaix de la taula, on tinc els quaderns de camp. Salta sobre l'ordinador, llegeix atentament la pantalla i diu:

—No és veritat que el Dux Silvestre Valier morís de la pesta, sinó que el van assassinar a Ca'Morosini! Dit això fa una tombarella i es fica a l'armariet dels diccionaris, a la dreta de la taula.

Trec els diccionaris i el follet s'havia amagat darrere, assegut en una vella caps de fusta on deso postals de viatge que els amics m'envien cada estiu. M'agenollo per veure'l millor. El follet duu un vestit arlequinat verd i groc, barret tou amb tres punxes i botetes flexibles de pell verda. Fa cara mefistofèlica, amb barbata triangular, celles alçades i dues antenes primes acabades en botons fosforescents. Riu. Fa un pam i deu tenir quaranta anys; però, tractant-se d'un follet, l'edat és enganyosa.

—Com ho saps, tu, de quina manera va morir el Dux?

El follet salta de la caixa i s'acosta a un quadre del Pellegrini que representa una cambra revestida de seda verda. Amb la maneta pàl·lida,

transparent com l'ambre, assenjala una de les columnes.

—Jo era allà. Aquí al darrere. Aquesta és la casa Morosini.

—Ja ho sé. El Pellegrini era un protegit dels Morosini, i havia pintat grans escenes decoratives per als seus palaus. Però els Morosini no eren assassins.

El follet fa un riure de frontissa rovellada. Més de dos-cents anys, té el paio, si era contemporani del Pellegrini. O potser encara és més vell.

—Sabies que els Morosini eren militars? Gent acostumada a matar. I l'almirall Francesco Morosini no sempre va ser amic dels Dux. Pensa que hi va haver un moment que el Dux Valier mateix el va desterrar, a causa d'una mala campanya contra el turc.

—És clar que ho sé. ¿Què et penses que consulto, aquí? Però sostinc que els Morosini no eren assassins.

—Jo no dic que l'haguessin mort ells, però sí que va morir en aquella casa.

—El Dux no anava a les cases dels seus militars. Hauria estat rebaixar-se.

—No si l'estirava una dona i si hi anava d'incògnit. Venècia és lloc de màscares. Res no és el que sembla. El Pellegrini era un femeller, ¿ho sabis? I també pintava a la mateixa casa. He, he, jo els espiava tots plegats. Una delícia.

—Vols dir que pretenien la mateixa dona? Però el Pellegrini era un pintor de caràcter groller, malgrat les precioses pintures. I les dames Morosini eren massa delicades per a ell. No hi veig relació.

—Molt bé, me'n torno, doncs, però escriuràs un error.

—L'error l'escriuràs si t'escolto.

El follet, en dos salts s'esmuny pels cables de l'ordinador i desapareix darrere de la taula. M'ha posat el dubte, i em miro les pintures del Pelle-

grini amb recel. Ell, l'assassí del Dux? Això no té ni cap ni peus. No obstant, esborro el paràgraf on diu que al Dux l'havia matat la pesta i em serveixo cafè del termos. De seguida sento el riure rovellat, ara al respall de la butaca. L'alè del follet em crema l'orella.

—Veig que entres en raó. El Dux va fer enverinar el Pellegrini...

—Què dius! El Pellegrini no va morir pas enverinat.

—A mi què m'has de dir! I no m'interrompis. Els vaig canviar les copes.

—¿És que el Dux i el pintor bevien plegats com bons amics?

—Diuen que estira més un pèl de cony que una rècula de mules. També hi havia la dameta, i els donava una mà a cadascú. Ella estava a la glòria: un amant refinat i un altre de groller; un jove i un vell; la força contra l'autoritat. He, he, he, m'agradava espiar-los. El Pellegrini, fogós com un cavall, i el Dux enllaminint la noia amb joies precioses. Potser, si no hi hagués hagut el Pellegrini, el Dux l'hauria engegat a pastar fang, però aquell duel l'estimulava.

—Ara et contradieus, perquè enverinant el Pellegrini se li acabava el joc.

—És que la noia el feia durar massa, el joc, i no es pot tibar tant la corda.

—I tu vas ser la mà del destí.

—La mort estava servida. I a mi el Pellegrini m'agradava.

El follet salta al braç de la butaca, em saluda amb malícia bellugant les antenes i desapareix dins de la pantalla. M'he mirat amb temor la tassa de cafè, i pel que pogués ser, no me l'he begut.

EL CONTE

Quan fa dues hores que escric, un follet vestit d'arlequí surt del tercer calaix de la taula

La dona del pescador

Araceli estudiava els compassos centrals de la *Suite anglesa número 2* de Bach, perquè se li resistien; però els havia de dominar, i tornava sobre el teclat amb una insistència tossuda. Quan va acabar, deixà les mans en repòs sobre les tecles i mirà l'horitzó. Eren les dotze. Els homes devien dinar. Era un bon dia per a la barca. Sense vent i amb mar calma. Araceli pensava que el seu esforç per dominar les peces que estudiava devia ser semblant al dels pescadors amb les xarxes, cada dia. S'ho havien dit amb el Janot, rient: "No hi deu haver gaires dones de pescador pianistes". Janot, conegut per Janot de Bessó, l'abraçava i li deia a l'orella: "M'agrades així, tan suau i dolça; jo ja sóc prou dur, mira quines mans. ¿Com m'has pogut estimar des de la teva música?"

Araceli l'estimava des de la seva música, perquè sabia que als braços de Janot hi cabia ella tota sencera, el piano i l'armariet de les partitures. Janot, ros i alt, portava als ulls una immensitat de músiques no expressades. Quan seia a escoltar-la, ell veia el cel i el mar poblats de figures transparents que sense Araceli no hauria pogut trobar. Llavors s'hi acostava i li besava les mans.

En això pensava Araceli quan va sonar el telèfon. Era del Pòsit de Pescadors: "La barca de Janot, la *Bessona*, arrossega un tauró que s'hi ha enganxat a les 11; és molt gros i potser hauran perdut la pesca, perquè forada les xarxes; encara hi batallen ara. Ho han comunicat per ràdio".

Araceli va sentir un sotrac a la boca de l'estómac. Què volia dir *encara hi batallen*? Hi havia perill per als homes? Com podria ella esperar l'arribada de les barques amb aquell neguit per dins?

Va sortir corrents cap al Pòsit. Allà ja hi havia altres dones, i Pere de Teresona pro-

vava de calmar-les. Pere, quadrat i massís, amb els cabells blancs i la pipa a la mà, encomanava serenitat, i les dones el voltaven. Havien encarregat cafès i alguna til·la, i el cambrer ja ho portava des del bar del davant.

"Un tauró enganxat no es rendeix. Pot ser que foradi les xarxes i fugi, i llavors es perd la pesca. Pot ser que s'hi quedi travat, i llavors l'hissaran a coberta. La *Bessona* és potent i amb bon motor. Resistirà, no patiu".

Les dones volien saber quina mena de tauró era. "Segurament un pelegrí, si és tan gros -explicava Pere de Teresona-, són inofensius, van amb la bocassa oberta i només xuclen peix petit. Són forts, però els vostres homes també", i Pere reia mentre xuclava la pipa.

La *Bessona* ja arribava. Al moll s'hi aplegava gent tafanera, perquè la notícia havia correput. Periodistes, fotògrafs. La tarda era moguda.

Araceli ja veia Janot que li feia senyals, i el sol li brillava als cabells rossos. "Sembla un déu victoriós", va pensar ella, i sentia el nus de l'estómac que es desfeia en una escalfor confiada. Va respirar a fons per esbandir-se l'angoixa.

El tauró ocupava tota la coberta. Grandíols. Tacat de sang. Els homes saludaven, enraonaven, es deixaven retratar.

Araceli es mirava el tauró. Un tauró pelegrí, deien. Empaita peixet i s'enreda a la xarxa. La xarxa perduda, és clar, però en traurem profit. La carn, el fetge, la pell.

"Un tauró enganxat no es rendeix. Pot ser que foradi les xarxes i fugi, i llavors es perd la pesca"

"No, dents no en té. No ataca aquest. És el més ràpid del mar", repetien amb orgull. I valoraven la llarga agonia: des de les 11 del matí fins a les tres de la tarda. Li ha costat, al paio. Es resistia a morir amb una força brutal.

Ella, la dona del pescador, es mirava l'immens cadàver, d'un color beix brut tirant a fosc. Tantes hores d'agonia... El mar no havia tingut prou camins per a aquell tauró. A vegades Araceli es compadida del peix asfixiat que veia arribar amb les barques. Llargues agonies de pops que provaven inútilment d'enfilar-se a l'orla. Galeres i crancs que es debatien i alçaven potetes desvalgudes, i que corrien sense saber que la mort ja els tenia. Espasmes de sardina buscant l'aigua perduda. ¿Sempre hi hauria aquell dolor al món?

Tornaven plegats a casa, mentre ella s'eixugava les llàgrimes. Janot de Bessó es pensava que eren de la tensió passada per l'Araceli totes aquelles hores. També era allò, però en realitat ella plorava per tantes morts no sentides. Una amiga seva deia sempre que calia valorar més les bèsties. Eren massa barates, aquelles vides perdudes i sacrificades; a vegades llençades viues, com feien a l'Orient amb els taurons, després de tallar-los les aletes.

Però aquesta semblava ser la feina de la natura. Mig món es menja l'altre mig, deia sempre Pere de Teresona mentre carregava la pipa tot esperant les barques de la tarda.

Van sopar gambes i palaies fregides. Cruixents, delicioses. Després Araceli va seure al piano i va tocar una sentida *Pavana per a un tauró difunt*. La va improvisar llavors mateix, mentre Janot portava el cafè.

EL CONTE

Nit d'estàtues

Olga Xirinacs

L'esquelet d'Horaci Vergés havia passat l'hivern acovardit dins del cos. No havia sigut un hivern dur, aquell, però l'esquelet temia la sensació d'aire fred sobre l'os pelat, que el feia petar de dents.

Aquells mesos només havia sortit a voltar per l'estudi al seu gust. Els cossos no tenen mai consideració pels esquelets; no s'adonen que existeixen amb personalitat pròpia. Un esquelet lliure, sense el pes de la carn, es podia moure com li donava la gana, sense adherències viscoses.

L'esquelet d'Horaci estimava el cos que li havia tocat: havien crescut i estudiat junts, la casa era confortable i abrigada, i Horaci pintava temes que agradaven als seus ossos. De tant en tant, l'esquelet feia moure el cap d'Horaci, content dels resultats. L'esquelet, sempre atent, guiava la mà de l'artista perquè el seu traç fos valent i segur. Horaci no ho sabia, però la major part del seu èxit el devia a l'esquelet que l'aguantava amb paciència i saviesa.

Eren al mes d'abril. Quan Horaci obria l'ampla finestra de l'estudi, a l'esquelet li hauria agradat volar lleuger i majestuós com les gavines sobre el mar. Els braços s'alçaven com ales, i Horaci deia: "Sóc ruc, de fer aquests gestos de criatura", sense adonar-se que no era ell sinó els seus ossos, que el feien moure. Tot seguit pintava el mar des de la finestra. Un mar lluminós com el de les finestres blaves de Matisse.

La nit del quinze d'abril l'esquelet decidí fer la primera sortida exterior.

EL CONTE

Horaci estava cansat, perquè havia treballat en una instal·lació al Museu d'Art Modern, i s'adormí amb ganes.

Amb molt de compte, ara una cama ara l'altra, l'esquelet abandonà suauement el cos i es posà dret sobre la catifa sedosa. Quina delícia, aquella sensació primera, quan pots estirar a gust els dits del peu. Després passà al tocador a posar-se una bona capa de crema, ben perfumada i untuosa, perquè l'aire no el ressequés. I agafà les claus per sortir de casa.

La gent, desagraïda, solia tenir una por del tot injustificada als esquelets. ¿No en portaven un dins, que els ajudava en tot? L'esquelet d'Horaci sabia d'aquestes ingratituds humanes i feia el que podia per passar desapercbut en les nits a ciutat. S'arrecrava a les ombres, als arbres, evitava les aglomeracions i contemplava de lluny la moguda d'ossos que es produïa a les pistes de ball. Però no podia evitar la visita a les estàtues.

Aquella nit de primavera se'n va anar al parc a veure l'estàtua de Wagner, robust, solitari i pensatiu al mig d'un roserar. Se li va asseure als genolls de bronze enverdit pel temps. Li repicà les galtes amb la punta dels dits, fent musiqueta.

-Estàs fred, xec.

-Què hi puc fer? Ja és una bona putada, aquesta. Creu-me, els escultors mereixen l'infern, perquè ens condemnen a la immobilitat. En canvi tu, lleuger com una ploma, t'enfiles als meus genolls sense miraments. Em fots, noi.

-M'agrada sentir la primavera als ossos. Què penses, amb aquesta cara de pomes agres?

-En tot el que no tinc. Jo era com un rei. Manava la música, i la música m'obeïa, com un exèrcit brillant sota el

sol. Jo havia fet aparèixer divinitats dels boscos i de les muntanyes. Prínceps i amazones. Cavalls poderosos i vaixells de veles vermelles. Joves purs tocats de la glòria del cel, portats per cignes blancs i adorats per princeses.

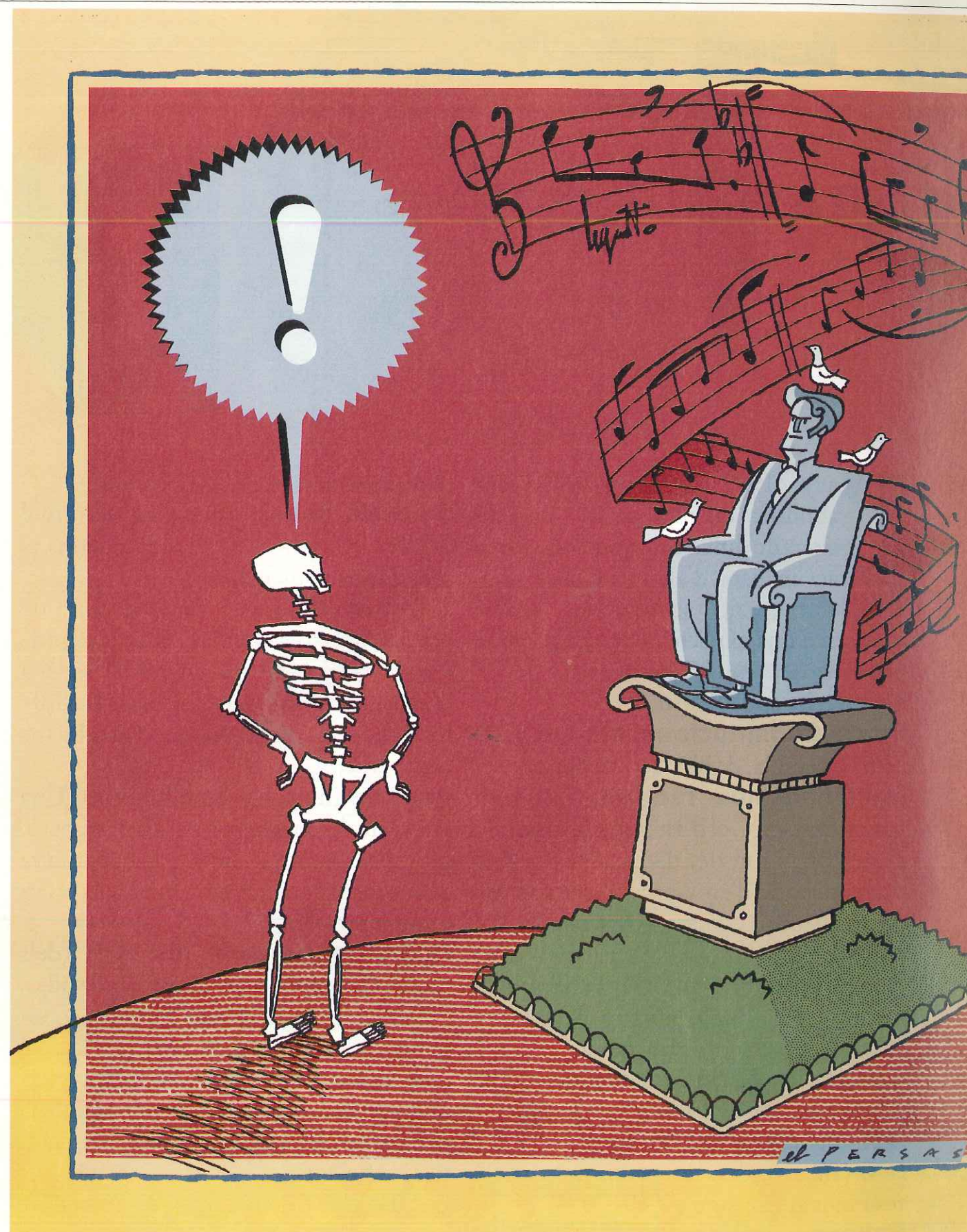
Wagner s'explicava sense poder alçar el cap, i la veu li sortia fosca. L'esquelet d'Horaci va notar que les tórtors s'havien cagat a l'esquena del gran home, i que algú li havia pintat un símbol anarquista al braç, com un tatuatge. Va fer una ganyota de fàstic. Tanta música, tant discurs, per què?

Va collir un parell de roses poc obertes, que deixà als genolls de Wagner. Després s'arrecerà a les muralles per sentir l'herba fresca sota els peus i tornà a casa pel carrer de l'Enrajolat, mirant d'evitar els gats que l'ensumaven.

De passada va fer botifarra a Cèsar, dret sobre el Museu Arqueològic. Cèsar alçava el braç de marbre com un estaquírot. De què li havia servit tanta glòria? Ara les garces se li posaven al cap.

Més avall es va permetre riure's de Roger de Llúria, cepat i geniüt al seu gran monument de pedra. Ja devia fer arrels fins a l'infern, tants anys allà plantat. On parava allò de clavar banderes catalanes a tots els peixos del Mediterrani? Fantasmes. Veure estàtues satisfia l'esquelet, que, per comparació, assaboria la seva llibertat de moviments.

L'esquelet es va sentir àgil, va fer un parell de salts i pegà puntada de peu a un gos que feia forces sobre els pensaments acabats de plantar. Horaci Vergés, en somnis, va sentir el grinyol i es va regirar al llit. L'endemà, Horaci es va llevar eufòric, i va assajar un pas de marxa pel corredor tot cantant l'obertura de *Tannhäuser*.

Un esquelet lliure, sense el pes de la carn,
es podia moure com li donava la gana,
sense adherències viscoses

Terra ferma

La comitiva sortia dels cotxes oficials que brillaven al sol. Com un grup d'escarabats piloters, amb pas vacil·lant i vestits de negre, les autoritats s'amuntegaven per escoltar el ministre, que inaugurava el passeig marítim.

Feia bon dia, i la gent ho havien aprofitat per començar a vestir-se d'estiu, amb colors virolats, de manera que, tot al voltant dels guàrdies i els escortes, es veia canalla en bicicleta, homes i dones en xandall, pescadors tafaners i venedors ambulants de gelats i globus. Tot un aire festiu i desordenat, en contrast amb la immobilitat del grup dirigent.

Acabada la inauguració, la comitiva en pes va avançar pel nou passeig de vianants que corria el camí fins al far. Del far partia un camp eòlic mar endins, per aprofitar mestrals i llevantades. Les barques de l'escola de vela voltaven l'escullera, i es feia bo el títol clàssic de *Veles e vents*.

Les autoritats trepitjaven per primera vegada un terreny guanyat al mar gràcies a l'abocament d'una immensitat de pedra i terra. Aquella terra era ferma, semblava ser allà de tota la vida, però els vells pescadors remugaven que el mar sempre vol el que és seu.

Còm que el passeig inaugural era simbòlic, aviat es va desfer el grup seriós i els cotxes oficials van desaparèixer. La gent van començar a fer fúting, i tot allò es va tornar un bullider de cotxes en la línia as-

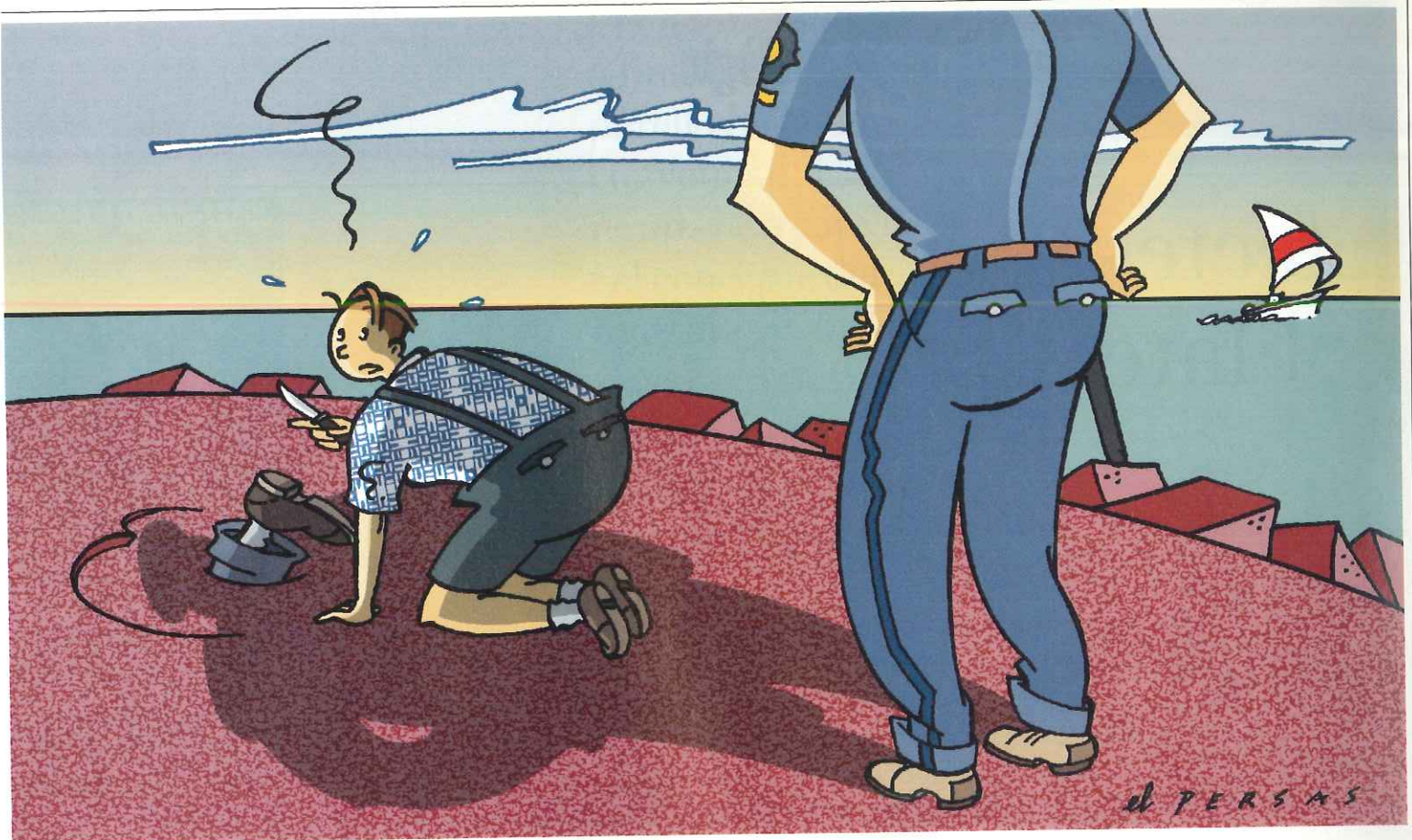
faltada, bicicletes en la línia verda i vianants en l'espai de color granat: tres files vistoses que anaven i venien.

Al migdia allò va començar a buidarse, però la gent que feien picnic seien a les roques de l'escullera i es repartien truita i entrepans, sota l'atenta vigilància de les gavines que rondaven pels descuidats.

Evaristet, a la banda de color granat destinada als vianants, s'entretenia a guixar ninots imitant els signes estampats a terra amb pintura blanca, que indicaven pas de persones. Eren icones com les dels semàfors, però els homenets pintats a terra no portaven barret. El nen, totalment concentrat, dibuixava amb el guix una filereta d'homes i s'allunyava de la família, que ja obria la nevera dels refrescos.

Fos per la calor del migdia o a causa del pas de tanta gent, una de les icones de vianants amb l'home pintat de blanc havia començat a cedir, i a terra es formava un sot no gaire pronunciat. Evaristet, tot guixant, ja hi arribava, i s'hi va posar dins clavant quatre bots que van enfonsar el terreny una mica més. Era divertit, allò. Semblava terra tova, i el nen hi va dibuixar un cercle tot al voltant.

Mentre dibuixava el cercle, el material compacte es va començar a esquerdar. El nen, amb el guix, resseguia les esquerdes. Va saltar amb força, a veure si el sot es feia una mica més gran. Just al moment en què d'una de les petites esquerdes començava a sortir la punta d'una sabata, e

EL PERSAS

nen va sentir que el cridaven a dinar.

Evaristet va aclucar un moment els ulls, pensant què havia de fer. Va córrer a demanar l'entrepà i va dir que ja se'l menjaria allà on jugava, tot assenyalant el sot, que des de l'escullera no es veia. D'amagat, es va ficar a la butxaca un ganivet i un obreampolles de mànec llarg.

La poca gent que passava al migdia no parava atenció en Evaristet, que treballava al voltant de la sabata; quan s'acostava algú, ell seia tapant el sot i mosegant l'entrepà, per dissimular.

La punta de la sabata va ser dura de serar amb el ganivet, però ell se'n va sortir. El dit que hi havia dins semblava una salsitxa rebullida. A Evaristet, que en el fons ja esperava trobar el que va trobar, allò li va fer un efecte de beguda picant: els pèls de punta i una sensació de cremor a la panxa. Va tornar a aclucar els ulls mentre mossegava l'entrepà i decidia el pas següent.

Llavors, l'ombra gegant d'un municipal, que seguia la rastellera de guixades a terra des del primer ninot, es va sobreposar a Evarist, com un núvol que tapés el sol. Evarist, d'esquena i assegut a terra, es va girar, sense poder empassar-se el mos que tenia a la boca.

El municipal el va agafar pel braç, l'apartà del sot i li manà que s'estigués quiet contra el mur que feia de barana a tot el passeig de vianants. Al mig del sot van quedar l'obreampolles, el ganivet, la barra de guix blanc i el casquet de la punta de la

sabata, tot al voltant del dit, que sortia com un estrany bolet o un cuc de terra gruixut.

Llavors va ser el municipal qui es va agenollar per veure bé la troballa. "Ves què pots descobrir tot seguint les guixades d'un mocós", s'esorprenia el guàrdia, remugant per dins. Després es va mirar Evaristet, que li va recordar: "L'he descobert jo, la sabata". El municipal va comunicar el fets, i llavors ja hi havia una rotllana de tafaners, composta de passejants, pescadors, ciclistes i gent que apareixien llepant gelats o amb llaunes de refresc.

La brigada es va dedicar a excavar al voltant del sot fins que va sortir el cos d'un home, vestit de gris, empolegat i desfigurat. Ja arribaven el jutge i el forense. Mitja hora més tard, la comitiva que havia inaugurat el passeig es tornava a presentar, amb cara d'empenyament per haver estat destorbada d'una beatífica sobretaula.

Evarist es va sentir engrapat pel primer municipal, que el va mantenir subjecte al costat de la paret mentre es feien les diligències. A Evarist li bullien les orelles, i sentia ràbia de no poder acabar de veure allò que era seu perquè ell ho havia trobat.

Com que era a tocar dels senyors de la comitiva, només va poder sentir el que un deia a l'orella d'un altre, amb veu de disgust: "Ja podien haver treballat millor, collons. Ens havien assegurat que era terra ferma".

Mentre dibuixava el cercle, el material compacte es va començar a esquerdar. El nen, amb el guix, resseguia les esquerdes. Va saltar amb força, a veure si el sot es feia una mica més gran. Just al moment en què d'una de les petites esquerdes començava a sortir la punta d'una sabata

Ja no plou

Es va recordar del clot del tresor dels nans, i va desfer el camí per trobar-lo. Seria un moment per veure si algun nan hi abocava pedres d'or

Després de ploure, l'home i el nen van sortir cap al bosc. La tarda de maig era grisa i quieta, i la boira es desfeia entre pins, roures i ginebrons. Arços i espíries florien amb olor densa de mel; hi havia orquídiades blanques i morades. Tota la potència de la primavera brillava després de la pluja. Les carolines, els botons d'or i les argelagues en flor imitaven el sol sobre l'herba. L'home i el nen caminaven lleugers, contents.

Quan passaven prop del primer barranc, allà on l'aigua de pluja es recollia en un clot fosc i profund, cobert de vegetació, l'home es va desviar del camí i hi va portar el nen perquè li volia explicar una cosa:

—Fixa't bé en les pedres grogues del fons. Són bocins d'or trencat, que els nans treuen de la terra. És el tresor dels nans del bosc. Els nans són els amos de les muntanyes, i viuen allà dins, ben amagats.

El nen es va agenollar per mirar l'aigua negra i verda. Primer va veure la seva cara i més avall les pedres grogues, netes, que semblaven molt a prop. S'hi va acostar més.

—No veig els nans, pare.

—No són pas a l'aigua, fill. I poca gent els pot veure.

Van tornar al camí. Sentien a prop els cucuts, les merles i els tudons, i d'allà on el bosc es feia espès, venia una xerrameca de gaigs.

El pare buscava múrgoles, cassoletes i

xampinyons, i el nen resseguia amb els ulls els volcans de terra que les formigues treien fora després de ploure.

—Mira, fill, això són petjades de senglar, fondes sobre la terra mollta. Veus? Busquen arrels i bolets. L'home assenyalava la terra escarbotada.

—I això, pare? Sembla que es mogui!

L'home va riure. Era un gran formiguer, un monticle de branques i palla, on tot de formigues grosses i negres es movien treballant. El nen acostava la cara per veure les formigues com s'esforçaven traslladant branquillons amunt. Unes altres duïen pedretes amb les mandíbules. Allò el fascinava.

—No se t'ocorri desfer-los el formiguer, que tanta feina els costa. Si t'agrada veure-ho, queda't aquí una estona i no t'allunyis, que jo busco bolets a prop.

L'home va desaparèixer entre pins i boixos encara molls. El nen, de sobte, es va recordar del clot del tresor dels nans, i va desfer el camí per trobar-lo. Només seria un moment, per veure si algun nan hi abocava pedres d'or. El bosc espès li feia temor, però el possible descobriment tenia més força. Els ulls li brillaven.

El toll era en un torrent fondo, en un túnel de boixos, grèvols, falgueres i pomerola en flor. Tot al voltant hi havia pedres cobertes de molsa estovada per la pluja. Ben quiet allà, el cor se li va desbocar en sentir una remor entre fulles. Ho va veure: no eren els nans, sinó una merla que gratava a terra buscant cucs.

Decebut, el nen es va agenollar per

veure les pedres d'or. Primer es va veure ell mateix, i va ficar el dit a l'aigua freda i quieta; els cercles verds es van emportar lluny la seva cara. Volia agafar les pedres. N'hi portaria una al pare, i el pare diria: "Quin xicot més valent que tenim aquí!"

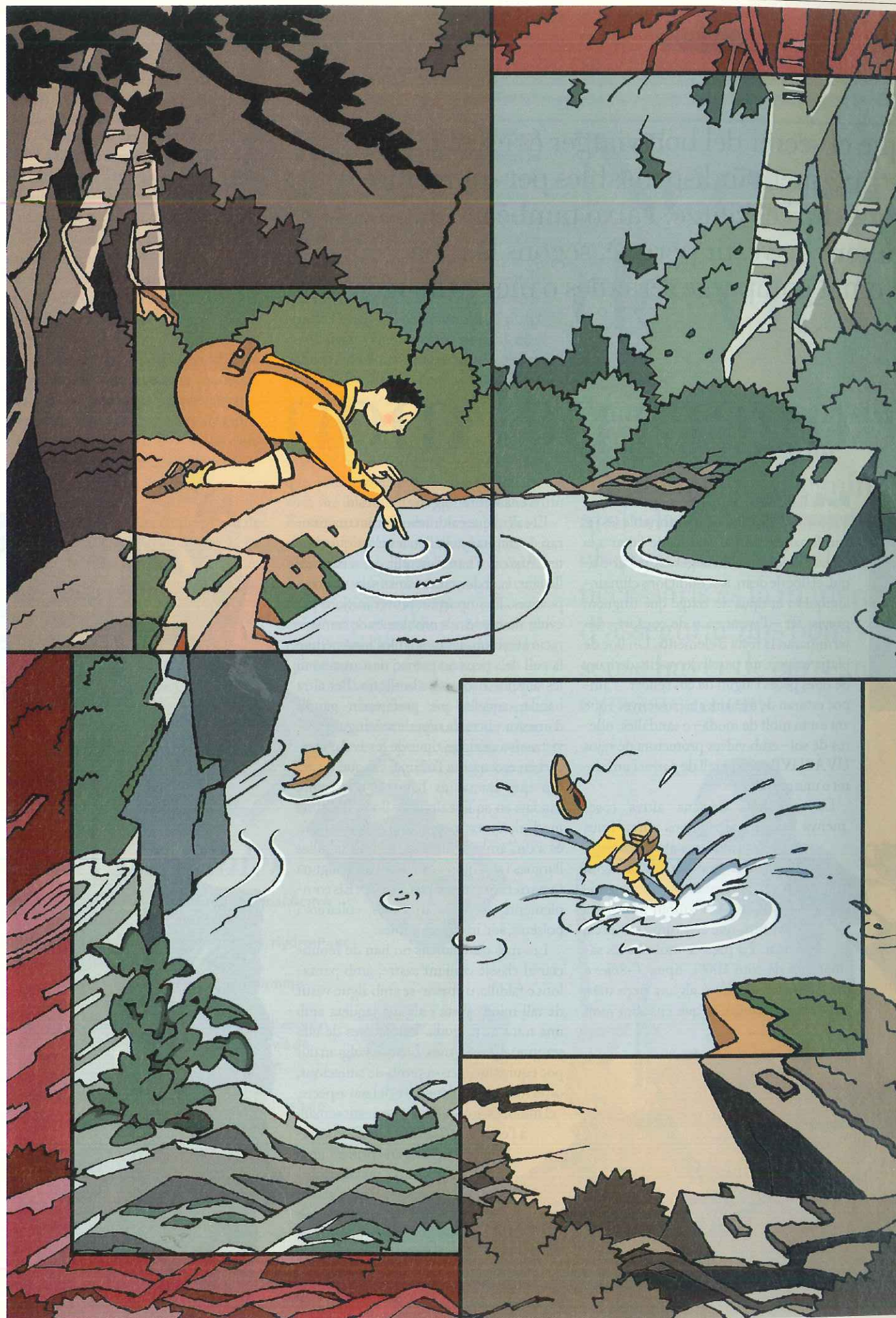
Va ser en estirar el braç que el nen va caure de cap al clot, i al seu darrere les pedres de la vora, despreses. L'aigua es va enterbolir i després s'asserenà, cobrint el cos de fang. Les merles van fugir esverades, i els gaigs es van esvalotar un moment.

Els tudons i els cucuts van sentir l'home que cridava el nen, amb una veu que resonava fent eco per marges i fondalades. Les mallerengues el seguien quan l'home desfeia camí seguint el rastre del nen, fins al toll.

A prop, la guineu vigilava en silenci. L'home va trobar el nen al fons de l'aigua, que ja tornava a ser transparent després del trasbals. El crit que va fer el van sentir els senglars dalt de la muntanya, i van alçar el morro un moment per ensumar l'aire.

El falcó es va arraulir al penya-segat. El duc, a la branca, va moure el cap, inquiet. Dos corbs que volaven en direcció a ponent van fer un cercle per veure què passava, però es feia fosc i calia tornar al niu. Després, el bosc es va tancar com una caixa.

EL CONTE

El trasllat

Olga Xirinacs

Els funcionaris del cementiri de S. som dos. Un d'interior, que té cura dels ingressos i del dipòsit de cadàvers. Un altre, d'exterior, que sóc jo, responsable de sepultures i trasllats. Per a les feines extraordinàries, l'Administració ens envia ajudants eventuais. També hi ha dos jardiniers que mantenen el recinte amb la dignitat que cal.

Visc en una caseta annexa, al capdamunt del jardí que tanca el cementiri per l'est. Ara vull donar fe del que vaig veure i sentir el dia 21, dissabte, vigília de Pasqua Granada. Apunto els fets en ordre cronològic.

Divendres 21, a les 8 del matí. Arriben l'excavadora i la brigada d'eventuals per al trasllat del sector 1. El sector 1 és el més antic, i comprèn les illes Requiem, Miserere i De Profundis. Les restes passen al sector 10, a l'illa Cinerum, en noves instal·lacions més reduïdes. Cal guanyar espai, perquè la població augmenta.

9. L'excavació és ràpida, i els eventuais trien i carreguen els ossos en grans coves de plàstic. Es fa selecció de cranis, pelvis i costellams, ossos llargs i menudalla, tot per separat, i es col·loca als coves.

10. Fem una pausa per esmorzar. Reprenem la feina, que jo dirigeixo. He rebut ordres d'enllestir aviat i evitar xafareries externes.

12.30. Em comuniquen la primera anomalia. L'excavadora ha topat amb una rastellera d'esquelets lligats amb cadenes fent un feix. Són dotze i a tots els falta el cap. Consulto els registres i corresponen a una família sencera, morta el 1856, d'inicials N.V. Dono ordre de tallar les cadenes, distribuir els ossos i continuar l'excavació. "En algun lloc hi deu haver els caps. Cadascú trobarà el seu", comento amb els eventuais, que riuen sense ganes.

13.30. Els homes dinen amb servei de càtering a l'ombra de l'arbre dit de Judes. Han d'acabar demà sens falta. Als eventuais se'ls veu nerviosos. No els agrada el que fan, però s'han de guanyar les garrofes. Els observo des de casa, a la part més alta del recinte, i em trec el gust de pols morta amb carquinyolis i priorat ranci. Les postres m'agraden seques, deu ser per deformació professional.

17.30. Es presenta la segona anomalia. A l'illa De Profundis han trobat dotze calaveres en rotllana, perforades amb un cable. Mano tallar el cable i distribuir les calaveres en diferents cabassos. Els eventuais remuguen: "Cada calavera trobarà els seus ossos", i em miren de cua d'ull. Capto el sarcasme.

M'he hagut d'agafar a l'estàtua d'un àngel plorós, perquè les cames em fallen. He pogut veure els dotze esquelets sense cap

Disabte 22. 8 del matí. Els eventuais han traslladat els cabassos del sector 1 al 10. El sector 1 ja ha estat aplanat. Els paletes hi munten un columbari per a cendres, prefabricat, i els jardiniers adoben i planten. Ara se'n dirà Rosa Mistica.

18.30. Els eventuais pleguen, acabada la feina. Al sector 10 s'hi han posat làpides de grup, amb llistes d'usuaris per ordre alfabètic. Marxen l'excavadora, la piconadora i les grues de muntatge. Tot ha anat segons les previsions.

19.30. Pleguen els jardiniers i els pintors que repassen els detalls del columbari, al sector 1. Demà, diumenge de Pasqua Granada, ja podrà ser visitat pel públic. Resulta agradable passejar pel nou roserar, tan florit, ara que la tarda és llarga. Però saber que no hi ha usuaris em fa

sentir sol. Espero que aviat comencem a omplir.

21.30. Després de sopar surto a fer l'última ronda. El sector 10, Cinerum, és a l'extrem nord, el més apartat, perquè ja no tenia visitants. És fosc, però em sé els carrers de memòria, per tants anys de servei. Per això puc assegurar que he vist ombres que es movien.

M'estic quiet, sense encendre la llanterna, a veure si puc precisar qui és. També tenim lladres de cementiris, a S. Des-trossen làpides i profanen restes.

22. M'he hagut d'agafar a l'estàtua d'un àngel plorós, perquè les cames em fallen. He pogut veure com els dotze esquelets sense cap obren les sepultures comunes a cops de pedra i remouen ossos i cranis

fent munts a terra. Ho han pogut fer perquè el ciment encara és fresc, fins que han trobat el que buscaven. S'han col·locat els seus caps, s'han abraçat, i han desfilat a poc a poc cap al nou columbari Rosa Mistica, on ells havien descansat tants anys. Han alçat els punys tancats, en senyal de venjança.

Han arrencat les roses acabades de plantar i se les han passat pels ossos fent garlandes. S'han assegut en rotllana i mantenen una animada conversa en silenci, només fent gestos. Ells s'entenen així.

12. Els dotze esquelets s'han aixecat i jo els segueixo entre làpides i estàtues. Amb terror veig com avancen cap a casa meva, amb passes vacil·lants. Entren a la caseta d'eines del jardí, segurament per buscar material. Llavors calen foc a tota la casa. Es deuen pensar que sóc dins, dormint.

No puc més. Demà explicaré qui són i per què estaven com estaven.

EL CONTE

Coca d'anís amb mosca

A FINAL D'ABRIL, LA MOSCA GROSSA VA decidir entrar a la casa. Havia passat l'hivern en forma d'ou sota una butaca vella, en unes golfes, sense menjar res, de manera que anava morta de gana i havia d'omplir la panxa.

Les finestres mig obertes pel bon temps deixaven anar unes olors calentes que enamoraven: pastissos d'aniversari amb xocolata, coques de ceba i pebrot amb arengada o llonganissa, llagostins i costelles a la planxa, formatge gratinat. La Mosca Grossa es moria de ganes de xuclar.

Va entrar directa com una bala i es va posar al plat, on la Roseta es menjava una coca d'anís amb sucre i un bol amb iogurt de maduixa per esmorzar. La Mosca Grossa no veia res més que el sucre, de manera que va apuntalar la trompa a la crosta de la coca i a xuclar s'ha dit.

A la Mosca Grossa li convenia el sucre, perquè li donava força per a volar. Una mosca necessita molta energia per a mantenir els motors sempre en marxa. Uns motors que fan soroll d'avió: zooooom, broooooom, fffff-ziiuuuu. Gasten molt, aquests motors d'ales grises.

La Roseta no sabia què fer.

–Mosca, fugi d'aquí! –l'espantava amb la mà, però la mosca ja havia tastat el sucre anisat i ningú no la faria fora de la crosta.

La mare de la Mosca Grossa li havia explicat què passava a les cases. Sabia que les mosques feien fàstic a tothom, i elles se n'aprofitaven. Com? Veureu: hi ha cases i cases. Unes famílies són més bones que d'altres. I la casa de la Roseta era de les millors, deia la Mosca Mare. No s'hi matava mai cap bèstia. Si molestaven, les feien fora amb escombres o plomalls, i les aranyes les deixaven a la part de fora de la finestra, que visquessin.

Si no aixafaven mai cap mosca, encara menys ho farien quan eren sobre el menjar. Si aixafaven una mosca sobre una coca, per exemple, ja no es menjarien aquella coca amb una mosca esclafada a sobre. Si la mosca era sobre un pastís i s'hi quedava enganxada de potes i ales, la treien amb una cullera i la posaven a les plantes del balcó. La qüestió era resistir i afartar-se mentre no et descobrissin, deia la Mosca Mare. De manera que la Mosca Grossa s'estimava aquella casa més que cap altra.

La Mosca Grossa es va posar al dit de la Roseta, que era enganxós de sucre. Quina bona olor que feia el dit de la Roseta.

Lavors la Roseta es va acostar la Mosca Grossa als ulls per veure-la bé.

La Mosca Grossa era una mosca ben vestida. Duia ratlles grises i negres, molt ele-

gants, i les ales feien joc amb un gris més clar, brodades en vellut sobre plàstic.

Dos ulls granats, com magranes obertes, miraven la Roseta des d'una cara peluda amb barba i bigoti. Feia respecte. Devia ser una mosca important. La Roseta va pensar que aquella mosca devia manar, perquè anava com el rei en vestit de gala.

La Mosca Grossa xuclava el dit de la Roseta i el trobava bo. Movia la trompa buscant els granets de sucre i es trobava a gust sobre la suau escalfor del dit. No se n'hauria mogut. Ella també es mirava els ulls de la Roseta.

–On vius? –tafanejà la Roseta.

–Al costat del niu de les tòrtres, a la branca del davant del teu balcó.

–Fantàstic. Deus veure les finestres dels veïns...

–Totes. No em perdo res.

–Doncs farem un tracte. Cada dia et guardo coca d'anís amb sucre i tu m'expliques què fa el Rafa del pis de sota. El Rafa és...

–Ja el conec, i no en vull saber res. Ens mata així que ens veu. Jo no hi entro. En canvi, a la casa del costat, pàret per paret amb la teva, hi viu un noi que té un formiguer, un terrari amb granotes i sargantanes, un...

–Què dius! Si totes aquestes bèsties són enemics teves... Se't cruspiran.

–Doncs t'equivoques. Ens ha preparat una caixa amb mel, on no arriben les bestioles que t'he dit, i hi anem les papallones i les

mosques. Ell ens retrata i...

–Que us retrata? Li has de dir que em vingui a veure de seguida! Saps que jo retrato ocells?

–No em deixes acabar res del que dic, i això no està bé. Sóc una mosca respectable, jo.

–Perdona. Li diràs que vingui?

–Sí em retrates, faré el que pugui.

Així va ser com un retrat de la Mosca Grossa fet per la Roseta va passar volant d'una finestra a l'altra. La Roseta i el Tonet es van conèixer, perquè la fotografia de la Mosca Grossa portava l'adreça i el telèfon de la noia al darrere.

El mes de maig va ser tan dolç com una coca d'anís. La Roseta i el Tonet preparaven àlbums de fotos per a concursos. Els volien guanyar tots.

Mentrestant, la Mosca Grossa ensenyava a les seves mosquetes petites quines finestres eren les millors de la ciutat.

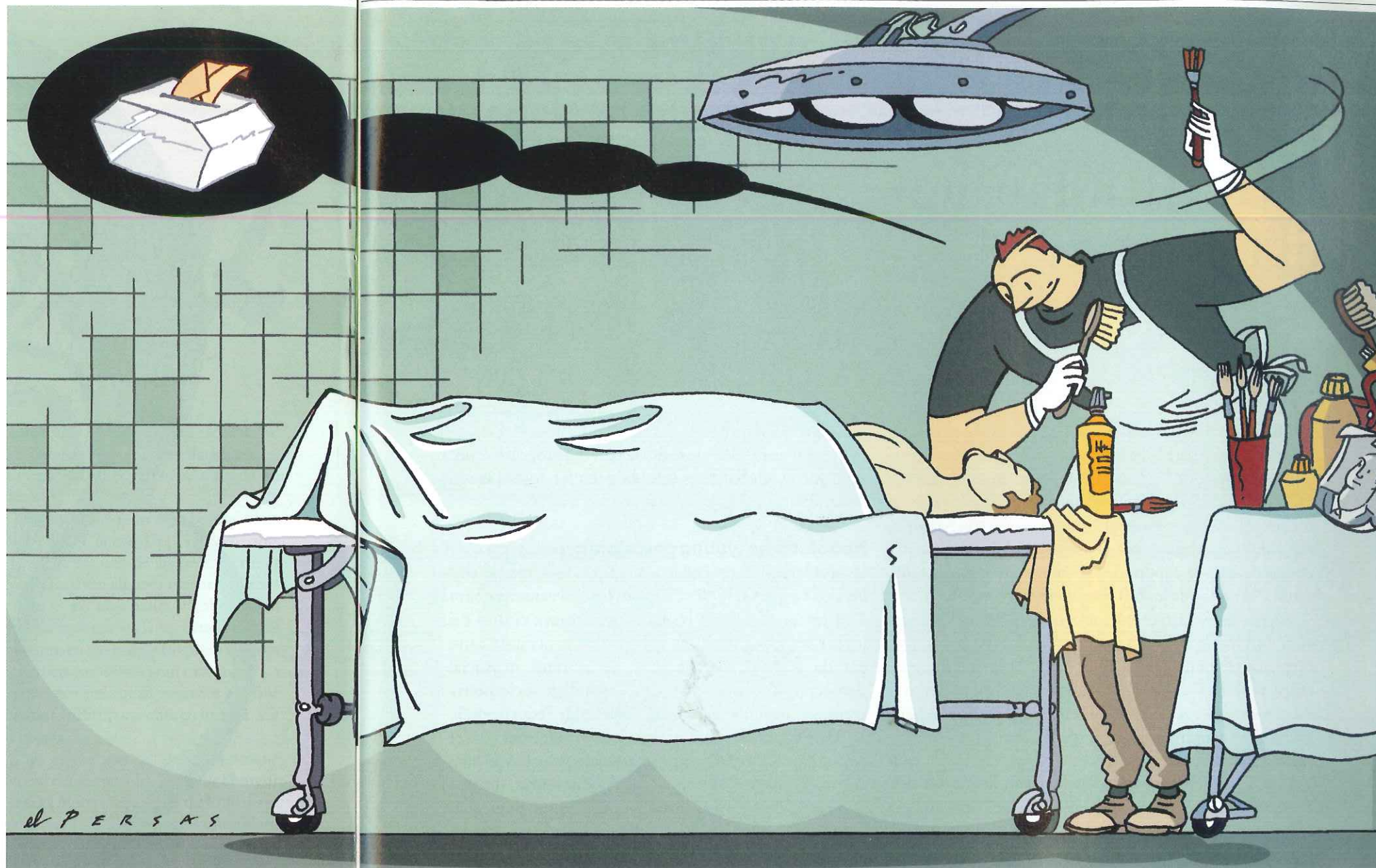
Un matí, després d'esmorzar, quan la Mosca Grossa prenia el sol a la paret de fora de la casa de la Roseta, va comparèixer el Dragó Gran i se la va cruspí en un no res. Després el Dragó Gran ho explicava als seus, relleplant-se satisfet:

–Les mosques d'aquesta casa són gustoses i dolces, amb un punt d'anís.

per OLGA XIRINACS
Il·lustració: QUELOT

INFANTTI

La reflexió d'aquells minuts de descans va ser que la seva feina era paradoxal: les famílies trobaven que els seus difunts semblaven vius, i així i tot, els enterraven. Després passà al segon tipus, que era un candidat electoral mort en accident

El maquillador reflexiu

E scolàstic Zaldívar entrava a la feina a les tres en punt de la tarda, després de fer el cafè amb els vigilants. Aquell dia, com sempre, es va posar la bata i els guants i va obrir la caixa de les eines. Tenia dos encàrrecs per enllestir, i eren difícils. A més, era el dia de reflexió abans de les eleccions, i Escolàstic era home propens a reflexionar. En el silenci del seu lloc de treball, s'adonava de la relativitat de les coses i de la inutilitat dels afanys. El dia de reflexió encara més.

Escolàstic disposava brotxes i pinzells, maquillatges, pólvores i fixadors, pines, raspalls i pintes. Després estudiava les fotografies, i la primera feina directa amb el client era ajustar les mentoneres per mantenir les boques encaixades. No fos cas... No, el cas no s'havia donat mai, però el pensament davant

d'unes dents descarnades es tornava tètric. I Escolàstic era home de cavil·lacions positives.

Decidí començar per la jaia. 103 anys i de nom Perpètua. Escolàstic va remugar: "Ja et tocava, dona. Estaves bé al món, eh? Vinga, veuràs com liquidem aquestes arrugues. Escolàstic té manetes de plata". Escolàstic treballava fi. Va empastar amb una base compacta abans d'estendre el maquillatge i repassar amb pólvores, acolorir llavis i pòmuls i fixar amb un ruixat de laca. Només calia pentinar amb una passada de plis color cendra. Ho contemplà de lluny, com el pintor que mesura els efectes amb els ulls mig clucs. Perfecte.

Satisfet d'aquell primer resultat, el maquillador se serví cafè del termos que portava sempre a la bossa. El reconfortava en aquell ambient frigorífic, i l'aroma espessa i calenta matava de mo-

ment el rastre de conservants i desinfectants. La reflexió d'aquells minuts de descans va ser que la seva feina era paradoxal: les famílies trobaven que els seus difunts semblaven vius, i així i tot, els enterraven.

Després passà al segon tipus, que era un candidat electoral mort en accident. Velocitat i fatiga pròpia de la campanya, havien dit. I la cara com una hamburguesa poc feta. Llàstima de xicot. En casos com aquell, Escolàstic es lluia. Sabia dissimular talls i forats amb la crema base ben distribuïda. Escolàstic Zaldívar pensava que la seva feina no era prou reconeguda i, per tant, resultava mal pagada. Calia més pressupost municipal, però el seu col·lectiu no era prou fort per exigir augment de sou. S'hauria de posar en contacte amb altres col·legues de la Comunitat Europea, i allò volia dir esforços suplementaris. Sospirà amb l'esponja a mig aire i els

ulls perduts entre els rams de flors amuntegats a la taula.

S'havia d'afanyar, perquè els encarregats de l'exposició a les vitrines eren a punt d'arribar. Escolàstic rebuscà a la capsa de perruques, per refer els cabells del candidat, que presentaven molt mal aspecte. Comparà colors, estudià la fotografia del cartell electoral i es decidí per un postís castany fosc, que arreglà amb un suau ondulat sobre el front amb retoc de brillantina. Si l'operació de maquillatge incloïa cabells resultava més cara. Escolàstic pensà que el partit del candidat s'ho podia permetre. Després de tot, la gent votaria aquell màrtir de la causa, i potser governaria i tot després de mort. Escolàstic Zaldívar era romàntic i sentimental, i sabia que la gent es deixava arrossegar pel cor i no per la raó. Somrigué al seu client, i li semblà que ell li tornava el gest, cosa que el va fer estremir.

Quan ja havien pres les dues caixes, amb els poms de flors corresponents a sobre, es va servir un altre got de cafè i el va glopejar per treure's del nas certes aromes dubtoses. Mentre meditava si tornaria a donar el vot als conservadors -¿què era, ell, sinó un conservador, per la fidelitat al seu art?-, va repassar els seus quinze anys de serveis.

El seu pare li havia ensenyat l'ofici d'embalsamar, també, però la demanda era escassa, tret d'alguns casos de trasllat. Escolàstic bevia a glops petits, amb els ulls emboirats. L'havia après bé, l'ofici, i tant. Si no, que ho digués la seva dona. Tan jove... Escolàstic era prudent. No feia comparacions odioses quan tenia entre mans criatures i vells. La vida era d'aquella manera i no d'una altra, i era inútil que la gent digués: "Morir-se una criatura, quan hi ha tants jaios que no hi fan res en aquest món...".

Escolàstic Zaldívar, en arribar a casa, comentava les novetats amb la seva dona, que seia a la butaca de sempre. Ben embalsamada. Ben maquillada. Li canviava el pentinat segons les modes, i per això es comprava revistes que el mantinguessin al dia. El silenci de casa l'ajudava a concentrar-se, i els ulls tranquils de la dona acollien les seves meditacions i l'asserenaven si algun neguit el pertorbava.

Semblava que ja no tindria més clients, aquella tarda. Escolàstic va desmar els pinzells i les brotxes; va ordenar els pots de maquillatge i els estris de perruqueria. I va dir adéu als vigilants, content perquè a casa l'esperava algú amb qui podria reflexionar abans del vot.

EL CONTE

Olga Xirinacs

Enveja

Olga Xirinacs

Serena prenia el te vora la finestra. Era l'hora en què els nens sortien del col·legi. Mitja tarda, quan el mar es tornava fosc i al cel encara tremolava una claror vermella entre els pins dels xalets. Els nens. A Serena li pujava un glop amarg quan veia Emília, que venia de recollir els nens amb el cotxe. Dos nens, i n'acabava de tenir un altre. Serena encara no havia vist sortir el nou petit. Emília era molt reservada, però bé havia de treure el nadó a prendre el sol. I Serena espiava aquell moment. Serena es tocava el ventre i mirava entrar Emília al xalet de l'altra banda del carrer. Serena tenia trenta anys i tramitava els documents per adoptar un fill.

Emília encara es notava adolorida del part i es movia amb pesadesa. Obrí la porta i els nens van deixar les motxilles a les habitacions. Els va començar a preparar les llesques de pa amb vi i sucre del berenar, a la gran cuina on menjaven. Es llepà els dits dolços del sucre i es va beure un got de vi negre de cara a la finestra. Serena era a l'altra banda, espiant-la, i Emília va mig tancar els ulls, amb una llúissor foteta.

No li agradava la gent envejosa, i sabia que Serena li envejava els fills. Ho notava en la manera com la saludava, xafardera, interessada. Sempre intentant ficar-se-li a casa, i sempre havent-la de mantenir a ratlla. I no hi entraria, és clar que no. Els seus fills eren seus i de Fran, de ningú més. A vegades Emília tenia por que Serena li entrés a casa per la porta de la cuina, al jardí, i es tancava amb pany i clau.

Serena havia vist créixer el ventre d'Emília i s'imaginava una habitació amb sol, empaperada en groc, amb lletet i joguines, tovalloles, una pinteta per als ca-

A Serena li pujava un glop amarg quan veia Emília, que venia de recollir els nens amb el cotxe. Dos nens, i n'acabava de tenir un altre

bells i una cadira baixa per donar el pit. O el biberó. I Serena es movia com si gronxés una criatura als braços i li fes un petó al front perfumat de colònia fresca. Però el seu ventre no creixeria mai, i per això els ulls li marxaven darrere d'Emília. Ara volia veure el nadó i no el veia, i se sentia inquieta, perquè ja era la segona vegada des que Emília vivia al seu davant.

Emília havia de preparar el sopar. Obrí el congelador gran i es va entretenir en el dubte de treure pèsols fins o espàrrecs verds per fer truites. Li agradava passar les mans lleument pels paquets ben apilats. Ella i Fran també preparaven conserves per a tot l'any; peres i albercocs, tomaca verda i madura, bolets i castanyes. Va optar pels espàrrecs. Mentre els buscava, no va poder resistir l'impuls de passar els dits per la bossa del fons. Era congelada com una pedra, i Emília hi va tenir la mà al damunt fins que no se la va sentir. Després la retirà vivament i preparà els espàrrecs. Quan va tornar a mirar per la finestra, la llúissor dels ulls era de llàgrimes. Serena no mirava, però tampoc ho hauria pogut notar.

Els dies de primavera passaven monòtons. Serena prenia el te, planxava, escrivia a l'ordinador, tot davant de la finestra. Emília encara no havia tret el nadó a l'aire lliure, i Serena va pensar que podria estar malalt. Però tampoc venia cap metge ni infermera. Només Fran, cap al vespre, quan plegava de la seva feina de conductor de grues al port. La vida a la casa era d'una gran regularitat. Una rutina ordenada, previsible. No hi havia res fora de lloc, només un ventre que creixia i es buidava. I Serena, que no veia el petit.

Va arribar l'estiu i Emília se sentia més lleugera. Ara prenia els dos nens a la platja. Quan feia molta calor, Emília

obria el congelador gran i passava les mans per les bosses ben ordenades i etiquetades. No es podia estar de mirar les bosses del fons, i hi reposava les mans una estona.

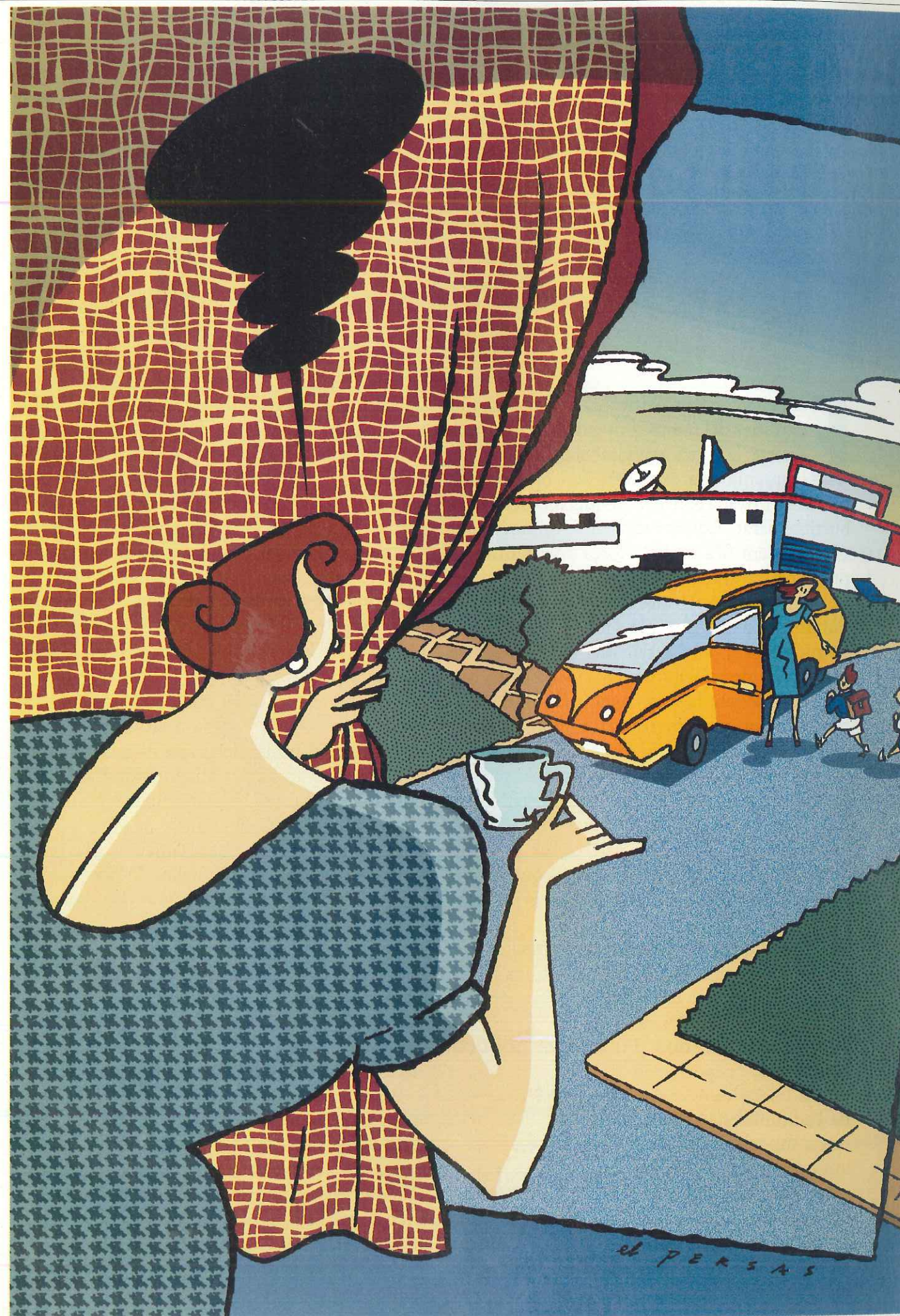
Serena no veia el nadó enlloc i se li va acudir consultar el cas amb un policia amic. "No és la primera vegada, Moisès", i Moisès va prometre que investigaria. Moisès també va pensar que Serena estava gelosa.

Quan el policia i l'assistent social van entrar a casa d'Emília, els nens jugaven al jardí i Fran no hi era. S'hi van estar estona. Va ser Emília, vençuda, cansada, la que va assenyalar el congelador. Quan van treure la primera bossa del fons, dura com una roca, a l'assistent li va semblar que era una peça de pernil dolç, però era un nadó; sencer, rosat i en posició fetal. No ho podria oblidar. Emília plorava sobre la taula i només sabia dir: "Ja en teníem dos, i ell no en volia més". Després va anar a la finestra per mirar la casa de Serena i la va veure allà, que s'esperava, dreta darrere els vidres. Llavors va afegir: "Ella em tenia enveja. Me'ls hauria volgut prendre i per això ens ha denunciat, però eren nostres".

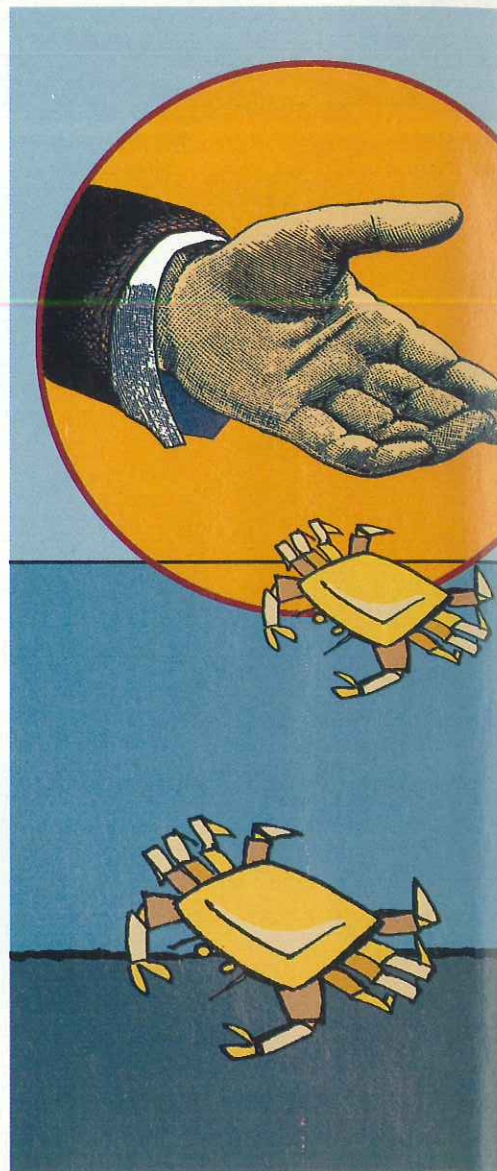
A mig estiu, Serena va saber que havien aprovat els documents d'adopció. Es va passar les mans pel ventre i va mirar les finestres buides de la casa d'Emília amb una claror triomfal als ulls. Llàstima. Li hauria agradat passejar la nova criatura per davant d'Emília. Serena començava a sentir-se forta, i la seguretat li esponjava el cor. L'habitació imaginada prenia realitat.

Aquella mateixa tarda va sortir a comprar robeta i a triar el paper de la paret.

EL CONTE

La mà s'havia després
del cadàver, i la
màniga de l'americana
va caure de cop.
De dins en va sortir
un grapat de nècores,
que els nens van
atrapar de seguida

El mort que donava la mà

EL CONTE

Alvar i Rosa havien sortit a buscar nècores. Les trobaven a grapats en un extrem de la solitària cala O'Demo. La cala es deia així perquè les tempestes en aquell indret de la costa gallega eren infernals: el mar llançava escuma a través de roques negres com queixals esmolats, de gran perill per a les barques i perquè la marea t'hi podia atrapar. No hi anava gaire gent, allà.

Àlvar tenia deu anys i Rosa vuit. Els pares eren ermitans de Santa Camèlia, a un quilòmetre de la cala O'Demo. Servien dinars senzills als excursionistes, i els nens ajudaven portant nècores per als aperitius.

—Mira allà al mig...—Àlvar assenyalava un buit entre dos queixals de roca. S'hi veia un fardell, mig dins mig fora de l'aigua. Hi van córrer.

—És un mort, és O'Demo!—cridava Rosa, que el movia amb el rasclat.

—O'Demo no pot morir mai. No diguis bestieses. Quin mort més mudat, ha, ha, ha!, porta americana i camisa, però s'ha deixat els pantalons i les sabates. Ostres, tu, m'ha donat la mà!

Àlvar reia pels descosits, amb la mà del difunt entre les seves. La mà s'havia després del cadàver, i la màniga de l'americana va caure de cop.

De dins en va sortir un grapat de nècores, que els nens van atrapar de seguida.

La mà era prima i tova, encara no esquelètica. La fúria del mar no havia pogut desvestir l'home del tot. Que era home es veia bé de cintura en avall, perquè els peixos no l'havien rosegat. Un home seriós, amb americana fosca. Rosa li va alçar les parpelles, i la pell era com de goma afermada a l'os. Tenia una mirada fonda i tèrbola, de peix passat. Li va obrir la boca amb el mànec del rascllet.

—Àlvar, Àlvar, porta dents d'or!—Rosa parlava excitada.

Àlvar provava d'estirar les dents, però encara eren fortes. Va anar a buscar l'eina d'esmicolar roques, la que feien servir per buscar mol·luscos, i va picar les mandíbules eixutes fins que en va poder extreure un parell de peces brillants.

—Té, una per a tu i l'altra per a mi. Ens portaran sort. I no en diguis res a ningú, o no trobaràs mai més cap nècora.

Rosa picava de mans i saltava, contenta. Un mort per a ells sols. Era seu, ells l'havien descobert, i a més els regalava or. Omplirien el cistell de crancs.

—Qui és aquest home? ¿Ens l'envia el dimoni per fer-nos por?

—No sé qui és, Rosa, però ja saps que nosaltres...

—Nosaltres no tenim por. ¿Devia portar barret, també?

—I sabates, segur. Mira, ara em poso aquesta americana. Què et sembla?

Àlvar havia descordat l'americana fosca i la camisa blanca de l'home. Quan estirava les mànigues es van desprendre també els braços, que Àlvar deixà caure com qui buida un sac. Van sortir-ne més crancs, que van fugir cap a l'aigua.

Àlvar i Rosa van deixar estar els jocs, es van guardar les dents i, amb el cistell ple de nècores ben tapat, van tornar a l'ermita.

L'endemà, a la cala O'Demo s'hi veia moviment. Els cotxes no hi podien arribar, i els homes baixaven una llitera des d'una ambulància. Hi havia policies, periodistes i tafaners. Els periodistes van dinar a l'ermita, i mentre escuraven les potetes de les nècores, acompanyant-se d'*albariño* per entretenir l'estona, van explicar un cas.

Un mes i mig enrere havia mort un contrabandista ric. Com que el difunt devia l'èxit del seu negoci al transport marítim furtiu, va manar que el seu cos fos llançat a mar. La viuda va embarcar el difunt i la caixa al iot que tenien, per sortir des de Cabo Milano fins al lloc que li va

semblar més fondo. El patró i els mariners van tirar la caixa i hi van afegir unes corones de camèlies i semprevives, amb llaç de seda daurada.

La costa gallega és rica en històries d'apareguts i desapareguts; de cofres misteriosos que arriben per mar amb incrustacions calcàries que indiquen llarguíssims viatges; en sants coberts d'algues, i peixos a la boca que demanen ermita, església o basílica. Els ermitans i els escassos excursionistes que hi havia al menjador escoltaven atents, fent que sí amb el cap. Formaven rotllana al voltant dels periodistes.

Doncs resulta, continuaven aquests, que aquell mar aspre i venjatiu havia rebutut i tornat més avall, a la cala O'Demo, el cos del difunt que volia ser al mar. D'alguna manera el mar el vomitava, com material indigest. Aquí els periodistes reien, però els ermitans feien el senyal de la creu, perquè els contrabandistes eren la salut de les economies pobres i tothom els venerava.

Al difunt l'havien reconegut per l'americana i la camisa, però la viuda assegurava que aquell mort no era el seu: li faltaven les dents d'or.

Àlvar i Rosa somreien mentre els periodistes xuclaven les nècores sortides de les mànigues del mort amable, que donava la mà.

Un hivern confortable

Vidal Llull havia deixat la finestra petita oberta tota la tarda; la finestra de la mansarda que donava al riu. Al moment que la tancava perquè feia fred, de cua d'ull va veure una altra ombra que s'havia refugiat a la banyera, sota mateix de l'angle del sostre enfustat.

Les ombres havien començat a entrar a finals d'estiu, i Vidal havia pensat que ja era hora, perquè ell s'havia instal·lat allà a la primavera. Ara s'acabava la tardor i queien les primeres volves de neu.

Li agradaven les mansardes de la casa que havia estrenat. Eren mansardes encarades al bosc d'avets, negre i espès. Les ombres també havien triat les mansardes per entrar, i Vidal mai les mirava de cara. La casa, de llargues teulades de pissarra, l'abrigava amb ales dures i agressives, com les d'un corb diligent. Vidal estava satisfet de la seva adaptació a muntanya, però encara havia de passar la prova de l'hivern duríssim, i ara sentia un calfred que no era ben bé de l'aire glaçat. Les ombres sempre es mantenien en silenci.

Havia estat un encert construir la casa sobre el riu. La fressa de l'aigua l'acompanyava i el feia pensar en els rius de la vida segons Manrique. Però com que ell era lluny del mar, calculava que la seva vida podia ser llarga.

Aquell racó de muntanya només era habitat per vaques, cavalls, cabres salvatges i potser algun ós, que Vidal no havia vist. Tots, animals de sang càlida. Per aire, àguiles, corbs, falcons i ratpenats de bona mida. Pensant en els ratpenats, a Vidal li van brillar els ulls i semblava que el sol ponent s'hi reflectia, tintat de sang presa.

A finals d'estiu, els forestals l'havien visitat per advertir-lo d'un fet insòlit: els pastors que puja-

ven a recollir els ramats havien denunciat la mort de vaques i cavalls mossegats al coll i amb la sang xuclada. ¿Havia vist, Vidal, alguna cosa fora del corrent? Als forestals se'ls veia encuriós, tafanejant la casa. Vidal els havia convidat a licor de cireres.

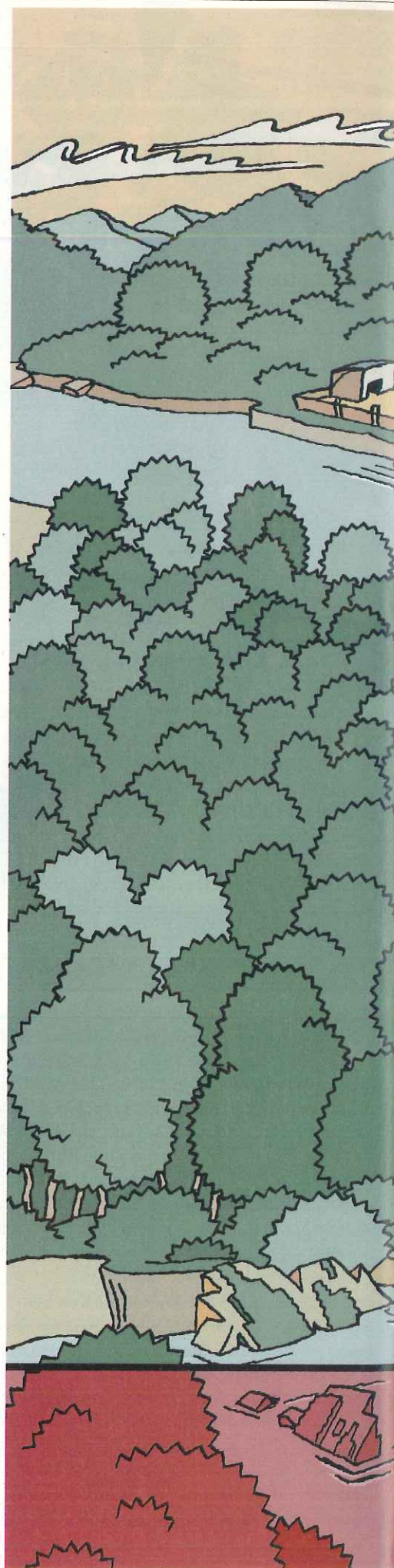
No. Vidal no havia vist res d'estrany. Però ara, quan tancava la finestra, va pensar en les ombres mòbils. Les que ell veia només de cua d'ull i que ocupaven un espai afegit. Les bigues, les cadires, l'armari, el bagul, totes aquestes coses tenien un volum d'ombra determinat. Doncs Vidal havia detectat que en sobraven bocins, i que aquests bocins es movien i canviaven de lloc, elàstics. Llavors, Vidal desviava els ulls i feia la mitja rialla.

Després de la visita dels forestals, Vidal Llull es va veure obligat a definir d'alguna manera les ombres que tenia a casa, però no en va dir res a la patrulla. Una ombra no podia fer mal a ningú, pensava, i menys matar el bestiar gros, i a ell li feien companyia.

Vidal fins i tot va somriure a l'angle sobre la banyera, on li semblava que s'havia refugiat l'última ombra d'aquella tarda. Un somriure còmplice que volia dir: "Sé que ets aquí, fes la teva via i jo faré la meva". Quan, a punta d'hivern, el bestiar ja era als pobles, Vidal va trobar dues gallines del seu corral esteses a terra, xuclades. Se li van marcar arrugues al front. L'endemà va ser un dels gos-

sos; els altres dos s'havien passat tota la nit udolant, però ho feien sempre que hi havia lluna plena. Llavors, Vidal es posava taps de cera a les orelles i no podia sentir el riu, tampoc.

EL CONTE

Va pensar que el riu de la seva vida era una mica més a prop del mar, i va odiar Jorge Manrique per haver-ho escrit, i a ell mateix per haver-ho après i recitar-ho al llit com un imbècil romàntic

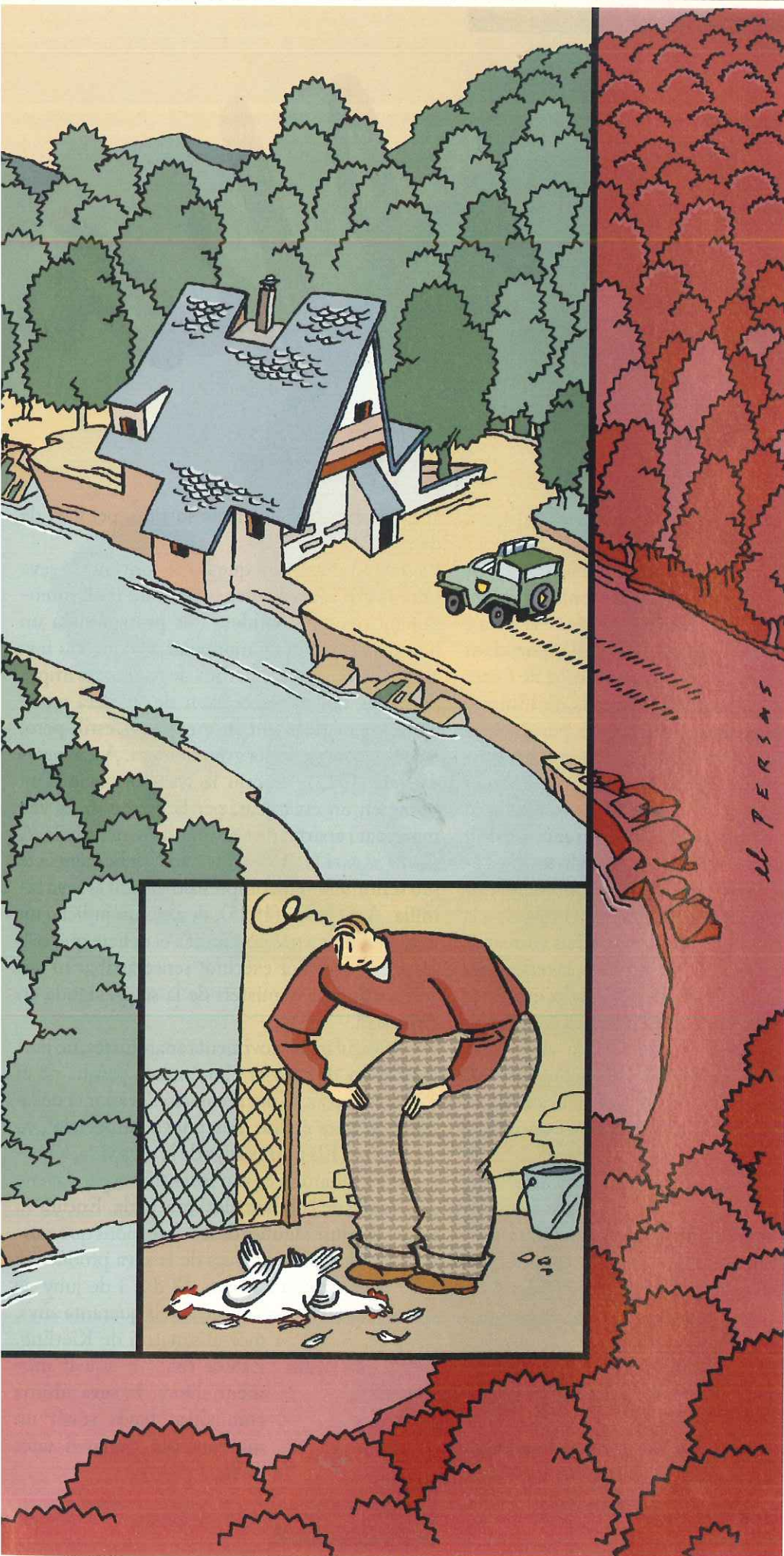
Amb el cos eixut del gos als braços, Vidal Llull es va preguntar què passaria quan ja no quedés aviram al corral. Li tocava a ell? A Vidal se li van posar els pèls de punta. Va pensar que el riu de la seva vida era una mica més a prop del mar, i va odiar Jorge Manrique per haver-ho escrit, i a ell mateix per haver-ho après i recitar-ho al llit com un imbècil romàntic.

Aleshores va prendre la determinació de criar conills al garatge. Va baixar a la ciutat a comprar gàbies i pinso i es va dedicar a la cria intensiva de conills, fins que tornessin a pujar els ramats a la primavera. Quan ja havia aconseguit els primers llodrigons, va convocar les ombres al garatge per arribar a un pacte. Les ombres i també els gats, perquè els gats de la casa eren resistents nats, gats del país, esquerps i coneixedors de tota influència maligna

Les ombres del vespre deixarien els golfes i entrarien al garatge per la gattonera, i els gats no s'hi encresparien. Cadascú tindria el seu lloc i farien el seu fet en silenci. Vidal Llull era home contemplatiu i raonador, i estimava el silenci per sobre de tot. El silenci i el riu, que li recordava la fluïdesa de la vida.

La casa de pedra, amb les teulades de pissarra inclinades i vigilants, els acollia tots com el corb que senyoreja les alçades i brilla al sol amb el ploimatge potent. La casa era ben proveïda de llenya i de llana; de conserves de fruita, baies i bolets; de confits d'aviram, de senglar i de cérvol; de fuets, botifarres, formatge i llard. Amb les pells de conill ben adobades, Vidal va tenir cobrellit, catifes i un abríc i tot. L'havia encertat i el pacte funcionava.

D'aquesta manera, tots plegats van passar un hivern confortable.

Col·loqui sentimental

Variació a Verlaine

El concert s'havia hagut de suspendre per la pluja. Havia de ser al claustre romànic de la catedral, però la tempesta empenyia l'aigua cap a dins, els desguassos no absorbien la pluja, embussats per pilots de fulles i brots tendres. Horaci Vergés, que hi havia d'anar, va optar per començar pel seu compte un homenatge a Bach. "Seré el primer del 2000", es va dir mentre s'omplia la copa de xartrès i es posava les *Variacions Goldberg* abans d'adormir-se. Al cap i a la fi, les *Variacions* havien estat un ençàrrec per a les nits d'insomni d'un militar. "I encara hi ha qui es pensa que les obres d'art per ençàrrec són limitades", remugava Horaci, extasiat, glopejant el xartrès.

L'esquelet d'Horaci va esperar els efectes del xartrès i de la música.

L'esquelet, aquella nit se sentia malencònic. Ell nauria volgut anar al concert. Li agradava aquell recinte silenciós, amb el gran xiprer i el

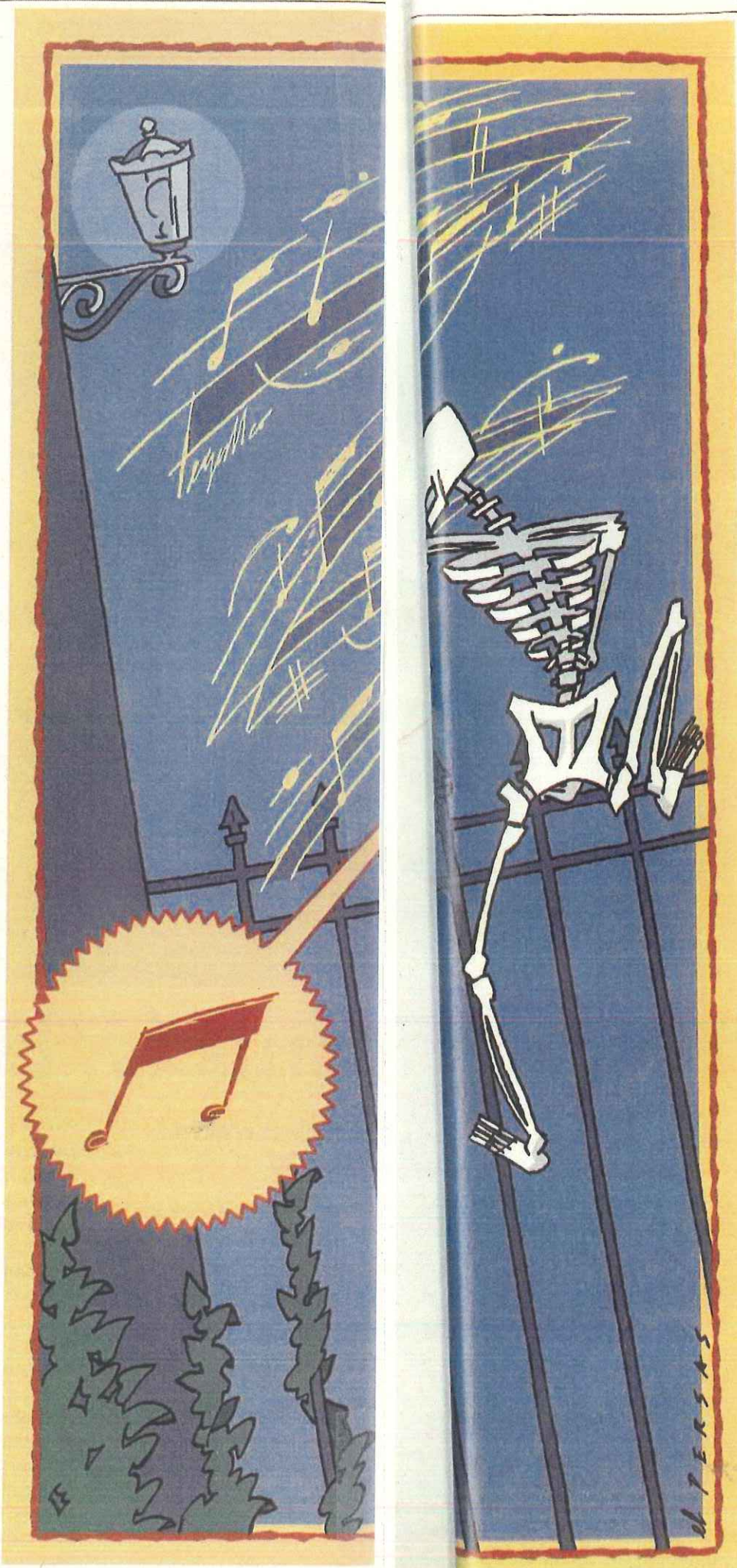
cix mil·lenari, que

l'acompanyaven en les seves meditacions d'eternitat. Eren les onze tocases. Va decidir que sortiria, llavors que la pluja minvava.

L'aigua que s'escorria de les gàrgoles era tèbia, perquè aquell final d'estiu encara arrossegava una llarga calor enganxosa. L'esquelet d'Horaci agraïa una carícia suau com la de les aigües pausades, que feien el seu cant en una lenta salmòdia.

Entrar al claustre no era problema per a l'esquelet, que, sense el cos, se sentia lleuger com una ploma. Va pegar puntada de peu a un gatot clapat que l'ensumava i va saltar el reixat de ferro. Algun fanal del carrer, algun focus del campanar, feien que s'hi veiés, amb una agradable claror difusa, daurada per la pedra groga molla de pluja. Va agafar un grapat de fulles de magnòlia caigudes i se les va passar per la calavera amb delectació. Les percepcions, que sempre s'atribuïen al cos, penetraven l'esquelet, impregnant-lo de sensibilitat.

Va passar els dits per l'aigua de la pica de marbre, removent el pàl·lid reflex d'una llum distant. Llavors es va adonar d'una ombra com la seva, que també es reflectia a l'aigua. Sense girar-se, l'esquelet d'Horaci va mantenir els dits a la pica

D'on véns, tu? Visc aquí mateix, sota aquella llosa d'allà, veus? No et teníem vist, per aquí. Dic teníem, perquè som uns quants que ens apleguem a fer tertúlia

fins que la mà d'un altre esquelet es va trobar amb la seva. No era hostil, doncs; es va girar amb un somriure i va començar la conversa: Volia sentir música, em venia de gust, però el temporal ho ha espatllat. D'on véns, tu? Visc aquí mateix, sota aquella llosa d'allà, veus? No et teníem vist, per aquí. Dic teníem, perquè som uns quants que ens apleguem a fer tertúlia. És avorridot, això de sobreviure tant. I d'escoltar sempre les mateixes imbecil·litats. Quines imbecil·litats vols dir? Les polítiques i les religioses. Res no canvia. Ni la música, perquè ja em diràs si el pare Bach és molt modern, i aquí ens n'afartem, de sentir-lo. Un segle i un altre. No ets religiós, doncs? Ho dic per allò de les imbecil·litats. Ha, ha, ha! No, no et pensis que sóc un cardenal o cap altre dignatari perquè sigui enterrat aquí. Sóc un noble minyó, i el meu mèrit és haver estat amic d'un arquebisbe. Vaig morir jove, i ell, dominador com era, va voler que del seu llit de palau passés a un llit de pedra on també em pogués dominar. Cada dia em passava pel damunt, resant sobre la meua llosa, i enyorant-me, deia, quan no el sentia ningú. Ara ell jeu dins de la catedral, i jo fora, com el gos. L'esquelet d'Horaci encara somreia.

Es donaven la mà. Llavors va sonar suaument l'orgue de la petita capella de la Mare de Déu del Claustre: algú tocava una gavota, una corrandà, una *suite* sencera de danses bachianes. "És un company canonge, que s'hi entreté", explicava el jove.

L'esquelet d'Horaci prengué l'altre per l'espinada i a poc a poc van passejar pels jardins a compàs de dansa. Agafà més pètals de magnòlia i els va oferir al noi. La gespa s'entendria, l'aigua s'evaporava en fumcrols dèbils i l'alba s'insinuava a les teules vidriades de les torres. Hauria de plegar.

Es va adonar que, arreccrades a les columnes de marbre del claustre, pàl·lides formes immòbils els contemplaven i també movien el cap seguint la música. Llavors l'esquelet d'Horaci va recordar Verlaine i el seu *Col·loqui sentimental*, que acaba dient: "I solament la nit els entenia". Es va sentir tan tendre com l'herba del jardí.

"Jo encara tinc un cos a qui servir, però tornaré", va prometre. Baixava les escales de pedra, incrustades de fòssils enormes, i encara sentia l'orgue, apagat com la pluja minsa. Ja de matinalada, Horaci va somiar música d'orgue.

Darrere la làpida de
l'àngel on jo
m'amagava, vaig
sentir la conversa que
mantenien els
esquelets després
d'haver-se guarnit
amb roses

El trasllat

Sóc el funcionari d'exteriors del cementiri de S. Ara que estic més serè, explicaré l'origen dels fets ocorreguts al cementiri el dissabte dia 22 de maig. Ho faré perquè sóc persona metòdica, i perquè així ho vaig prometre en les meves notes, fatalment interrompudes a la una d'aquella nit terrible.

Ara sé qui són els dotze esquelets sense cap que van trobar els seus caps gràcies a un trasllat parcial de difunts dins del recinte; i per què em van cremar la casa; i per què vam trobar morts tres dels obrers eventuais que van col·laborar en el trasllat de restes de les illes Rèquiem, Miserere i De Profundis a l'illa Cinerum.

Als registres antics del cementiri de S. hi constava la mort de dotze individus d'una mateixa família, els Vidal-Nosferatu. Sé que *nosferatu* és paraula romana que vol dir *no-mort*. He llegit novel·les i he vist pel·lícules sobre els no-morts, perquè en el meu ofici cal estar documentat. Però mai, en els meus anys de servei, n'havia vist cap només en os pelat. Dins la gran desgràcia, vaig ser testimoni d'una transformació, i aquesta experiència em serà útil a la vida pràctica.

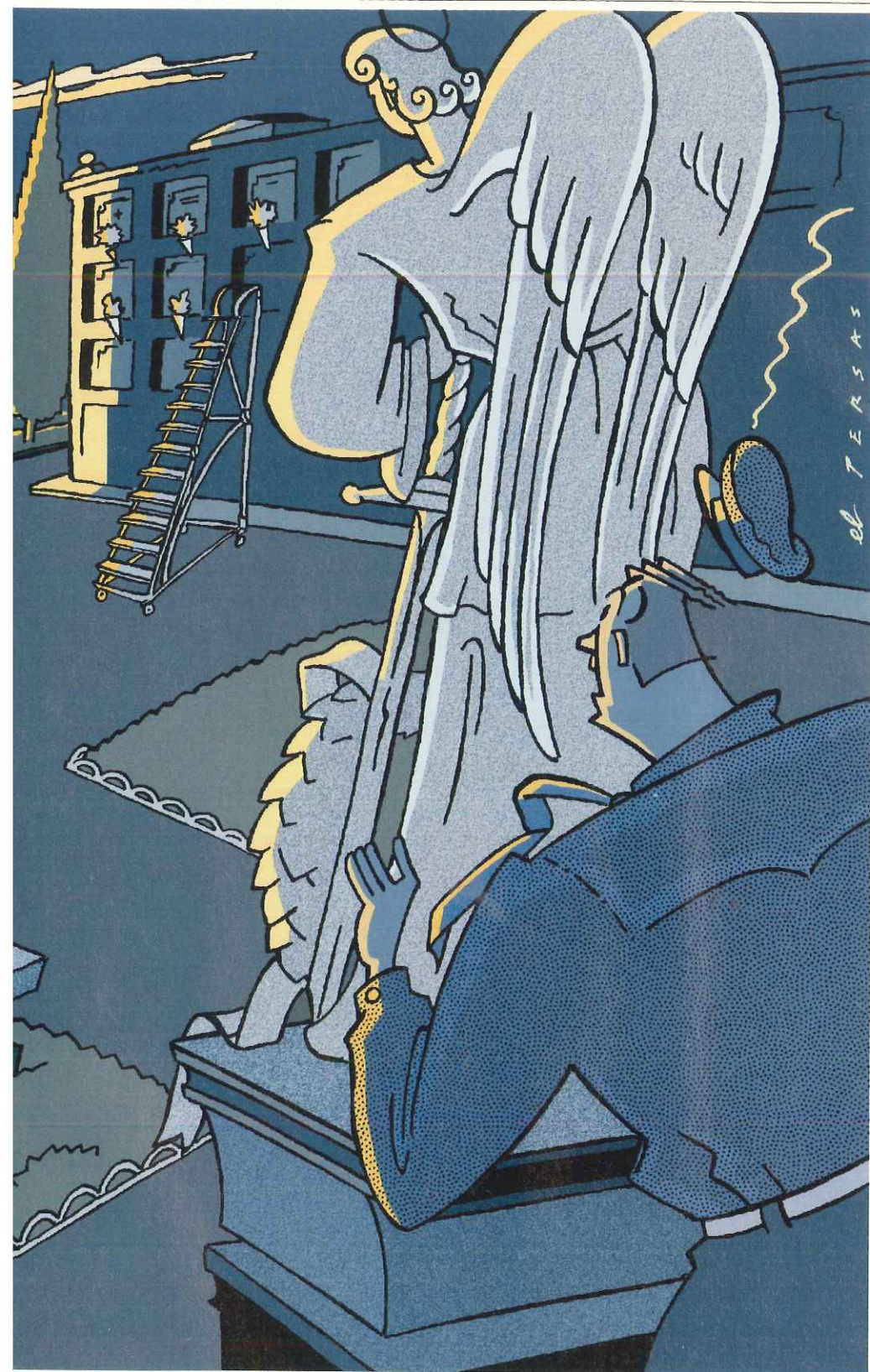
Darrere la làpida de l'àngel on jo m'amagava, vaig sentir la conversa que mantenien després d'haver-se guarnit amb les roses acabades de plantar al jardí del nou columbari Rosa Mistica. Era abans que em calessin foc a la casa. Com que els esquelets tendeixen a assemblar-se, no podria dir qui parlava. La reconstrucció de la història, tal com la vaig entendre, va ser aquesta.

La família Vidal-Nosferatu era d'ascendència romana, concretament de Bran. Aquí, a S., tenien un negoci de vins, licors i aiguardents que embarcaven a Amèrica. Va ser una bona època, des del 1843 fins al 1856, en que van morir. Parlaven amb gran enyorança dels diners que feien, de les festes que organitzaven i d'una fórmula secreta de vi enriquit amb sang. Semblava que la sang feia addictes, deien.

El grup d'esquelets comentaven entre rialles l'incendi d'uns magatzems i dos vaixells de la competència. I la mort de dos comerciants vinícoles rivals, que van aparèixer dessagnats i som-

EL CONTE

rient quan feien la migdiada. La família Vidal-Nosferatu s'enriquia de manera evident, i la riquesa genera enveges malsanes.

Tantes enveges que, un dia de festa familiar, els dotze components de la taula van morir enverinats. Els cadàvers s'havien tornat de color verdós, consumits fins a quedar en pell i os. Les autoritats van aconsellar en secret lligar-los amb cadenes tots junts, decapitar-los i enterrar-los separats dels caps. Els esquelets, ara lliures, comentaven que els havia matat la cuinera, subornada pels hereus dels comerciants rivals. Llàstima que aquells ara ja eren tots morts, però ells

seguirien el rastre dels que encara devien viure. I, dient això, açaven els punys.

És el que vaig escoltar per boca dels esquelets reunits al cementiri de S. Els diaris que vaig consultar a l'hemeroteca només parlaven d'un enverinament col·lectiu per aliments en mal estat, segurament marisc o conserva en escabetx. Jo, llavors, pel que havien explicat de la mort dels dos comerciants, vaig lligar caps en relació a la mort dels tres eventuais nostres durant les feines del trasllat de restes. Tots tres semblaven anèmics, i no devia ser ben bé anèmia, allò. I encara em va estranyar que els dotze esquelets reunits fessin

viatges amunt i avall tota l'estona. L'endemà vaig trobar algunes tombes recents amb les tapes mal ajustades, que els paletes van arreglar. Però encara no s'havia acabat aquella nit horrorosa del dissabte 22 de maig, vigília de Pasqua Granada. De sobte, la conversa va canviar de to.

"Aquest carallot de funcionari del cementiri és un fill de mal pare. S'ha fotut de nosaltres dispersant-nos pels coves i dient que ja trobaríem els nostres caps. Com si fóssim escombraries. I encara reia. Cal que l'escarmentem. Ara tornarem a ser poderosos. Ja em sento força als braços i a les cames".

"El paio viu allà dalt, darrere de tot. Ja sabeu què heu de fer". Encara no em puc treure dels ulls aquella lenta processó d'esquelets guarnits de roses acabades de plantar. A mesura que avançaven, a l'escassa llum dels fanals nocturns els podia veure com s'anaven encarnant i com passaven decidits cap a casa meva.

Em van cremar la casa, i aquella nit vaig fugir esverat. L'endemà, dels Vidal-Nosferatu no en vaig trobar rastre. Sóc un funcionari de pedra picada, disposat a plantar cara a qualsevol situació, i més a una com aquesta, relacionada tan directament amb la meva feina. Ara visc provisionalment en un mausoleu abandonat, força còmode, per cert, mentre l'administració em fa reconstruir la casa. Els seguiré el rastre perquè medito la venjança, per això no escric en forma de notes i us ho dic només a vosaltres. De moment, sé que a S. s'ha instal·lat un nou magatzem de vins. Comercialitzen un priorat que es diu Sang de Rosa.

Assaig de crit al temple

No els diria mai que va enfilarse de nou a l'església de Santa Tenebra. Es tocava el coll i els llavis. Els llavis li feien gust de sang i de vi. Al coll hi tenia una mossegada més

La capella romànica primitiva era als jardins de la catedral i només un dels laterals es veia des del carrer. El portaló de la façana estava sempre tancat. L'altre costat, el de l'evangeli, amb la seva portella, quedava ocult per l'espessa vegetació: xiprers i teixos; llorens i lledoners; ran de terra els acants, d'una solidesa severa i gloriosa. S'hi podria haver amagat un elefant i no l'hauríeu vist. Al jardí, tancat, no hi anava ningú, i un amuntegament de làpides en-runades i de gats indolents indicava el seu desús. La catedral, en canvi, era visitada pels turistes que pagaven. Els ciutadans devots no hi tenien accés tret d'algun dia assenyalat que es dispensava el pagament. Per tant, Ireneta, la noia de tretze anys que va ser mossegada a la capella dels Mestres Vidriers, era una forastera.

Ireneta anava amb uns familiars, però ja se sap com són les criatures, i als tretze anys encara se n'és, de criatura. La noia es va enfilarse darrere l'estàtua gòtica de santa Tenebra, que era una talla policromada memorable, i va sentir una escalfor al coll. S'hi va passar la mà i hi havia sang.

Llavors va cridar.

La mare la va fer baixar a plantofades. Què hi feia, allà dalt, amb el perill de caure-li l'estàtua a sobre? Quan va veure el fil de sang que regalimava del coll al vestit blanc d'Ireneta, es va pensar que l'havia estovada massa fort. Ja acudien els altres parents, dispersos per les fosques capelles dels voltants. La van fer estirar a terra i es van adonar de la ferida al coll, com una mossegada de rata. Rates! Ja acudien el sagristà i el guàrdia jurat, a veure què passava.

De rates a la catedral no n'hi havia, assegurava el sagristà; potser la nena s'havia esgarrinxat amb

una estella o un ferro de suport. El sagristà, que no suportava les complicacions, es preguntava què cony hi feia la canalla ficant-se per tot arreu. Ja s'havia format una rotllana de tafaners, que assenyalaven la figura de santa Tenebra. Va ser quan es va acostar una beata amb timidesa: "Jo he vist fugir un ratpenat. De vegades volta per aquí, però no sé on s'amaga. Deu entrar per algun forat del vitrall".

Un ratpenat? El guàrdia jurat feia cara d'avorrit i se'n desentenia; amb un ratpenat no podia demostrar la seva força autoritària. El grup ja era a la sagristia, on curaven la nena amb Betadine. Algú va suggerir la vacuna antiràbica, i algú altre l'antitetànica. Mentrestant, Ireneta somreia i aclucava els ulls dolçament, deixant-se fer. Pensava: "És com si m'haguessin fet un petó. No hauria d'haver cridat". Li van lligar un mocador de seda al coll per dissimular l'espardrap.

A la família els faltava veure el tresor catedralici i el claustre. Quan escoltaven l'explicació final sobre el capítell de la Processó de les Rates, es van adonar que Ireneta no hi era. Van haver de donar la volta al claustre i preguntar si la nena s'havia quedat al museu, però allà ja tancaven i era buit. Llavors van veure que Ireneta sortia de la porta interior de la catedral i tornava al grup. La van renyar perquè havia marxat sense dir res. Ella somreia i callava.

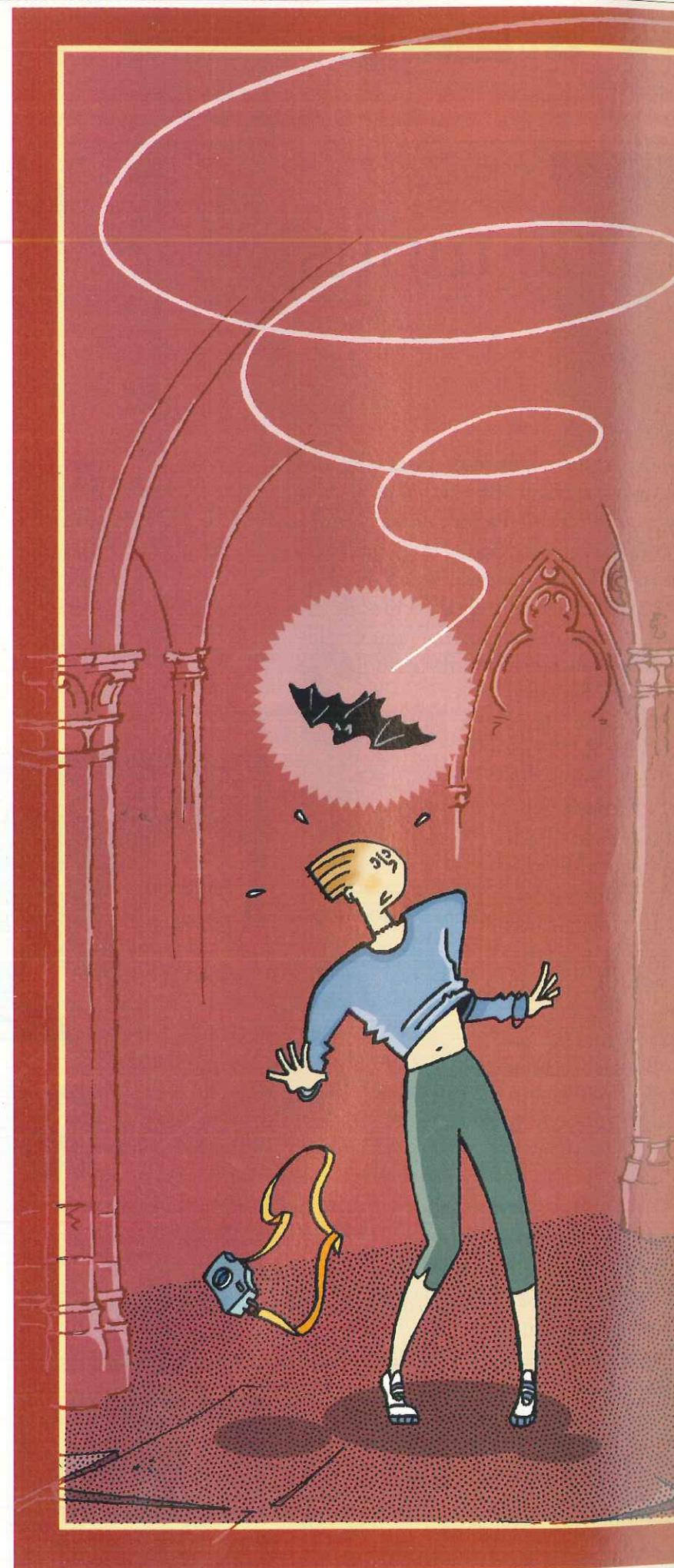
Quan la visita turística s'acabava, les portes es tancaven i el sagristà recorria els passadissos fent dringar el manat de claus, a la catedral el silenci es tornava espès i prenia cos. Era aquella

EL CONTE

hora que havia personalitzat el poeta místic, que implorava: "Silenci, parla'm". Just el moment que l'ombra del xiprer enfosquia el vitrall gòtic sobre la figura de santa Tenebra.

Poca gent sabia que darrere de la talla gòtica es tancava una portella estreta, dissimulada entre les ales del retaule. De la portella baixava una escala de cargol fins a una sagristia en desús, perquè la capella dels Mestres Vidriers no es feia servir per al culte. De la sagristia es passava al jardí per una porta de ferro ben greixada. En aquella hora mística, doncs, una ombra vestida de negre que baixava de l'escala es va esmunyir en l'espessat blava i verda, on encara cantava la merla, espiada pels gats feréstecs. Després de pegar puntada de peu a un gatot descolorit, l'ombra va entrar a la capella primitiva pel cantó de l'evangeli. Un cop dins, es va fregar les mans amb satisfacció i es va deixar caure a la butaca amb un sospir. El dia havia anat bé.

L'habitant de la capella romànica va treure el breuari de la calaixera de xicranda i va remugar l'ofici de vespres. Després es va servir una copa de xartrès i va decidir que la vida era agradable. Un pensament el va fer somriure: ningú s'imaginava la quantitat de canalla que s'enfilava a les estàtues de la catedral. I ell sempre era al darrere per... aquí el somriure se li va tornar agut, per xucar-les! No totes xisclaven, com havia fet la noia del matí. Però ell trobava que el risc feia la feina més atractiva. Ireneta ja tornava cap a casa amb la seva família. No els diria mai que va enfilarse de nou a l'estàtua de santa Tenebra. Es tocava el coll i els llavis. Els llavis li feien gust de sang i de vi. Al coll hi tenia una mossegada més, però el mocador de seda la dissimulava. Aquella nit, quan s'adormia, encara somreia.

La núvia

La seva mà passava per la de la núvia com es traspasa la boira o el vapor. A la núvia se la veia somriure amb tristesa, alçar el cap i tornar la mirada endavant fins a desaparèixer

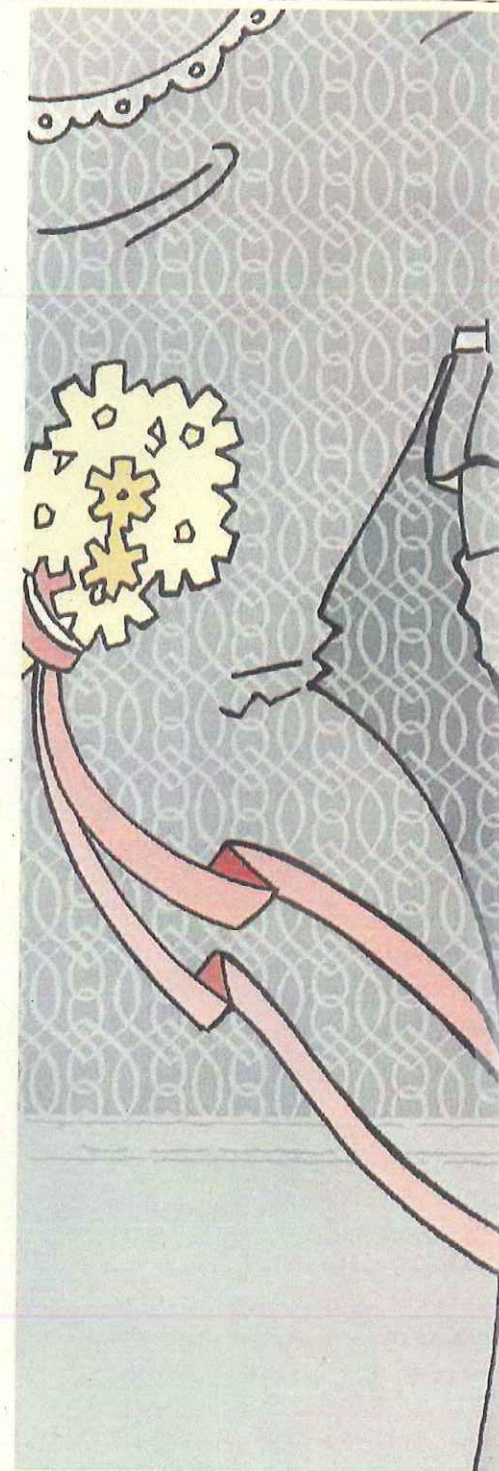
Els selectes socis del Belvedere sopaven esperant la desfilada de models exclusius de la temporada. A l'hora del cafè, la presentadora, morena d'ulls clars, somreia i ja anunciava estilistes, joiers, modistes. La gran aranya de centre va disminuir d'intensitat, i els focus buscaven les figures dels models que ja avançaven per mostrar-se entre els socis.

En la suau penombra que acariciava els assistents, brillaven robes setinades, joies, mirades, llavis en discrets murmurs. Els cossos joves i elàstics de nois i noies vestits amb les noves tendències deixaven al seu pas una aura de perfum, de glòria fugaç, un breu esclat que s'apaga. Els socis més grans, que eren la majoria, sospiraven perduts en núvols d'enyorança i un punt de vanitat: eren prou poderosos per comprar tota aquella glòria, que ells mantenien en exclusiva.

Sobre la pell setinada de les joves models, vestides amb brevetats de vellut de color bordeus, les joies es feien més desitjables, vives, palpitanants. Els socis més joves del Belvedere es dolien per dins d'haver de comprar una joia quan el que ells volien era la possessió del cos que llavors mateix ondulava l'aire amb els malucs a l'alçada dels ulls voraços.

Un dels socis més antics, Abelard Turó, esperava l'entrada triomfal de les núvies, la més celebrada per la vistositat i l'atreuiment dels dissenys. El cor se li accelerava en l'espera, a

EL CONTE

ell, que amb els anys havia pogut dominar totes les seves emocions. Totes menys la del moment de la desfilada de núvies. Es podia dir que era el moment de l'any més gloriós per a ell. Ni amics ni fortuna afectaven el seu cor de la manera que ho feia la desfilada de les núvies. Tot ell s'accelerava, i se sentia la sang bategar amb força pels circuits del cos. No ho podia evitar.

Amb solemnitat, arribaven les núvies, introduïdes per la música de Rameau *Les Indes Galantes*. Altes, inabastables, serenes, un punt malicioses quan miraven de cua d'ull. S'alçaven els vels, sostenien rams d'orquídies, de roses pàl·lides, de nards, de muguet. Les núvies sempre deixaven una flor a les mans de les senyores. Les senyores, en aquest punt, deixaven caure llàgrimes que es confonien amb el brillar dels setins.

Ella era la quarta. Abelard Turó no sabia mai en quin ordre la veuria aparèixer, i quan la veure entrar per la gran porta, entre motlures daurades i àngels gloriosos esmerilats als vidres, va tenir un cobriment de cor. Amb les mans entresuades i la gola eixuta, va portar-se als llavis la copa de xerès. Aquella cremor era el contrast que necessitava. Amb una respiració fonda, només va tenir ulls per a aquella figura blanca, que semblava no tocar l'estora blava.

Ella, com feia cada any, es va aturar breument davant d'Abelard Turó i el va mirar, en una pausa a penes notada per ningú. També com cada any, li va deixar una rosa. I, fatalment, Abelard li va agafar la mà. Era un gest inevitable, dissimulat, inútil. Inútil perquè la mà d'Abelard només trobava l'aire tebi de la sala. La mà d'Abelard passava per la de la núvia com

es traspasa la boira o el vapor. A la núvia se la veia somriure amb tristesa, alçar el cap i tornar la mirada endavant fins a desaparèixer per la porta daurada. Altres núvies ja ocupaven l'atenció dels socis del Belvedere. Per a Abelard Turó ja s'havia acabat tot. La penombra li dissimulava els ulls plorosos. I els companys de taula feien veure que no s'havien adonat de res. També com cada any.

Tot havia començat quan eren joves i la núvia d'Abelard havia mort de leucèmia. Llavors, un pintor amic que decorava les parets del Belvedere els va fer una composició de grup. I, al grup pintat, hi va afegir la morta, que somreia i els feia adéu des d'una de les portes esmerilades amb àngels. Blanca, etèria, com la núvia impossible que era, però present allà per sempre.

I la núvia tornava cada any. Sempre jove. I,

segons els amics d'Abelard, també enyorada. Sí, no, ¿per què havia de tornar cada any i donar la rosa? Abelard sempre es va pensar que la núvia patia, desterrada dels que havia estimat. Li volia agafar la mà i tenia por de sentir-la freda, ereta. Però no hi trobava matèria. Un altre dia, l'altre no podia deixar de comprovar-ho. Per això els socis organitzadors feien disminuir l'intensitat de llum. Perquè ells dos es poguessin mirar.

Els amics d'Abelard Turó, quan es trobaven ell no hi era, comentaven que la núvia acabaria per emportar-se'l amb ell, i que per això tornava sempre. ¿Tan fort era el poder de la mort? ¿Potser era la força de l'amor? Amb ell no ho va comentar mai. Abelard, però, sempre va saber que ells ho sabien. Si no, ¿per què deixaven de filar una núvia anònima?

El jove esquelet va somriure. Entenia el llenguatge. El seu amant li havia parlat així quan vivia.

L'esquelet d'Horaci se'l va mirar, perplex.

Horaci no odiava les dones, i el seu esquelet havia après a estimar-les, com estimava els homes, de la mateixa manera

Eterns

Horaci Vergés acabava de tornar de Kenya. Portava un carregament de notes i apunts per a una exposició que volia fer sobre els orígens de l'home, i per això havia visitat els jaciments paleontològics del llac Turkana. Làmines, quaderns de camp, esbossos, cada dibuix i pintura eren una profunda interrogació. Sobre fons blaus i verds que representaven l'infinit, rotundes pinzellades blanques i ocre volien afirmar la vida. Una vida vençuda per la mort, és clar.

L'esquelet d'Horaci, així que el cos va caure rendit de son pel viatge, no va tenir espera. Es notava excitat i necessitava explicar allò que l'havia afectat de manera tan profunda. Se'n va anar a trobar els seus nous amics al claustre de la catedral. L'aire era tebi, la lluna minvava, i el jove esquelet que havia conegut la nit del concert suspès s'emmirallava a l'aigua de la pica de marbre.

L'esquelet d'Horaci el contemplava amb un somriure beatífic: era tan

EL CONTE

tendre, tan blanc, que el seu reflex a l'aigua es confonia amb la brillantor de la lluna. Va notar un encongiment de vèrtebres pensant en la glòria fugaç d'un moment com aquell. El va agafar per l'espina amb suavitat, que el jove no s'espantés, i tots dos van seure sota el capitell de les noces de Canà.

—Acabo d'arribar d'Àfrica, i és tanta l'energia que corre pels meus ossos que necessito comunicar-la. Allò que jo em pensava és cert: hem vist els homes més antics, els nostres ossos són immortals! Ells tenen dos milions i mig d'anys, ¿pots imaginar-t'ho? Horaci pintava i pintava, no acabava mai.

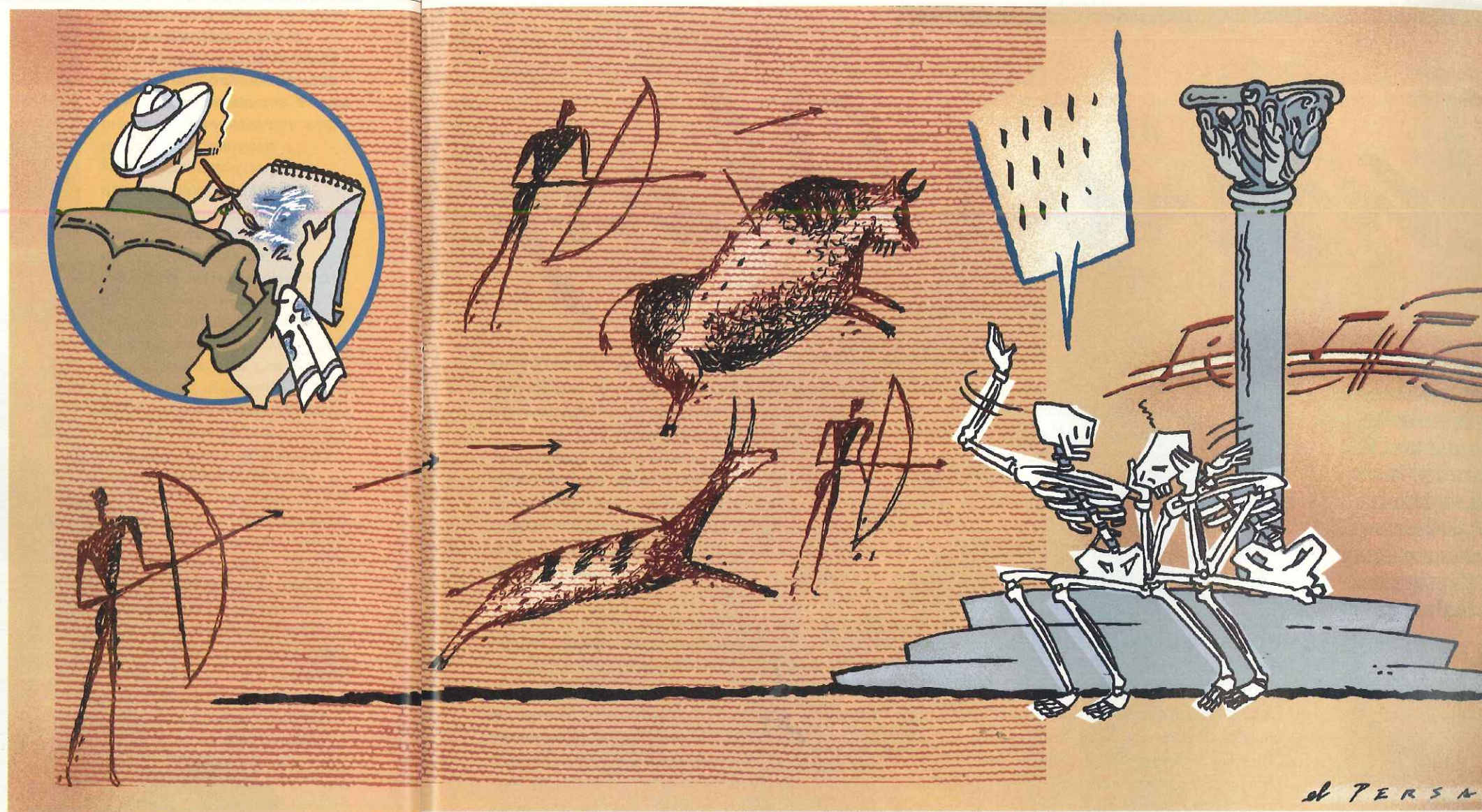
El jove esquelet del claustre es repassava la ròtula amb la punta dels dits i abaixava el cap, pensatiu. Va respondre lentament:

—¿Vols dir que estem condemnats a viure tot aquest temps?

L'esquelet d'Horaci se'l va mirar amb vivesa:

—No n'estàs content?

—No. Gens. La vida aquí és monòtona. Vida de nit, voltat de rates, parracs i d'humitat. A mi ja no em porta ningú enlloc. Sóc diferent de tu, que ets viu i càlid. A veure, digues: com viuen aquests esquelets antics que has vist a l'Àfrica?

—Home, els van trobant a bocinets, ara un queixal, ara un fragment d'os. Però la gràcia és que els recomponen. He vist figures senceres, reconstruïdes, i t'he de confessar que m'han fet por. Quan els he anat a visitar de nit grunyien, semblava que m'amenassin i feien acció de tirar-me pedres. Has d'entendre que no són refinats com nosaltres, que hem heretat segles de cultura. El que no m'agrada és veure't tan desanimat. ¿No surts mai a fer amics?

—Abans de trobar-te a tu no se m'hauria acudit. Potser si tu m'hi portes...

—Hi ha els romans de la Necròpolis, però són uns avorridots que només cavil·len a la llum de les llànties. Jo passejo per la ciutat, però no a l'hivern, perquè el fred m'afecta.

—A mi ja no. Ni els gats em molesten, ja. Al principi m'ensumaven, i els clavava el peu al costellam. Ara ja aguanto pluja i fred. I un avorriment de mort. Escolta, el canonge comença amb el Vivaldi dels collons. Marxem?

Van saltar el reixat i, seguint la línia d'ombra, van fer cap al carrer Sant Llorenç. Se sentia música de saxo i es van acostar a l'entrada d'un bar, d'on sortien veus airades. Cridava una dona: "Misògins de merda, podrits del carall! Us foto

una bomba i aneu carrer avall!". Els dos esquelets es van posar a tremolar i es van agafar els canells. Sols els faltaria una bomba i quedarien esbocinats com els de Kenya. Però una altra veu ja contestava, potent: "Que callin les dones; que parlin els savis: un home poeta té la rosa als llavis!".

El jove esquelet va somriure. Entenia el llenguatge. El seu amant li havia parlat així quan vivia. L'esquelet d'Horaci se'l va mirar, perplex. Horaci no odiava les dones, i el seu esquelet havia après a estimar-les, com estimava els homes, de la mateixa manera. El jove el va tranquil·litzar: —No tiraran cap bomba. Només discuteixen de lletres. I en vers.

A les escales de la catedral van trobar dos captaires beguts que tocaven la guitarra. Els esquelets, aprofitant l'ombra de la font de pedra, es van asseure a mirar-los. Els captaires els van veure i els van allargar el cartró de vi. Al cap d'una estona reien tots quatre pels descosits.

Al jove, de tornada, li costava saltar el reixat. L'esquelet d'Horaci l'ajudava. Es van mirar llargament. El jove mormolava, sota el capitell d'Adam i Eva:

—Potser sí que val la pena, encara que sigui a bocins.

Si l'encertaven quan es trobava en procés de transformació, tothom sabia aquell secret mantingut amb tant de sacrifici i risc des de jove, quan l'havia mossegat un llop capturat viu pel seu pare

La por de l'home llop

L'home llop tenia por. Assegut sota un avet, contemplava amb recança la lluna, oberta com una femella en part, que apareixia per darrere les muntanyes violeta. L'home llop hauria de sortir aviat a camp obert per udolar, com era la seva obligació des que la lluna s'omplia cada mes i determinava alguns comportaments. Deixaria la protecció de les branques baixes que li feien de cabana. Començà a tremolar, i no de fred, perquè ja li creixia l'espès pelatge que a les dotze en punt el cobriria amb una espessa sedositat.

L'home llop gemegava gratant el terra amb la mà que ja es transformava en urpa. A la llum morada i verda es contemplava el dors espès i la crecuda de les ungles sobre els coixinets dels dits. Ungles poderoses, afuades, inquietes. Amb un gest mecànic, comprovà que els coixinets fossin alhora tous, fermes i adaptables.

Encara faltava una hora per la mitjanit, però ja notava la nosa de la cua que s'allargava empenyent les últimes vèrtebres, cosa que l'obligava a tombar-se de costat. La boca se li contreïa, allargava i enduria; les dents li ballaven per formar queixals serrats de gran duresa. La pell s'adheria a les barres i s'obria a banda i banda per permetre una ampla queixalada. Li picaven les orelles, que s'omplien de pèl blanquinós.

El nas passava d'aguilenc a rom, es feia sensible i començava a notar olors inquietants, que el neguitejaven: se sentia pujar la saliva a la boca,

EL CONTE

de manera que l'havia d'obrir i treure la llengua per alliberar-la, amb una ansietat que no el deixava reposar.

L'home llop estava sol, però aviat la llopada començaria a udolar des de llargues distàncies, convocant-se i glaçant l'aire amb una cadència sinistra. Quan passava l'udol, tallant la nit freda amb una ferida invisible, la fauna salvatge i la de granja s'aturava un moment i reflectia la por als ulls. Una por que arribava des del càlid fons de l'instint. Dels grans cèrvids a les diminutes musaranyes, un hàlit de terror paralitzava el bosc i la prada.

L'home llop havia hagut de deixar la seva casa confortable, construïda amb fusta d'avet i guardada amb catifes espesses i cortines de roses estampades, amb sofàs on podia jeure a mirar la televisió, i on jugava amb el fill mentre la dona llegia vora la llar de foc. Com sempre, havia dit que anava a repassar les tanques de l'extrem nord de la granja, per evitar que els llops saltessin o les guineus fessin forats per passar per sota.

Que anessin a dormir, que ell ja tornaria. ¿A aquesta hora?, preguntava la dona una vegada cada mes, estiu i hivern. És quan hi ha lluna plena, que els animals són més agressius, i la nostra finca és molt gran, de manera que un cop al mes de vigilar els reforços no és excessiu, si ho mires bé, tractava de raonar l'home.

L'home llop tenia por. Els grangers i els pastors preparaven una batuda; ell havia assistit a les reunions. Preparaven una batuda; i ell no hi seria. ¿Desertor? No hi podia ser, i s'hauria d'inventar un pretext prou creïble, perquè els grangers i els pastors reelaven de tot, eren homes durs, que no admetien febleses.

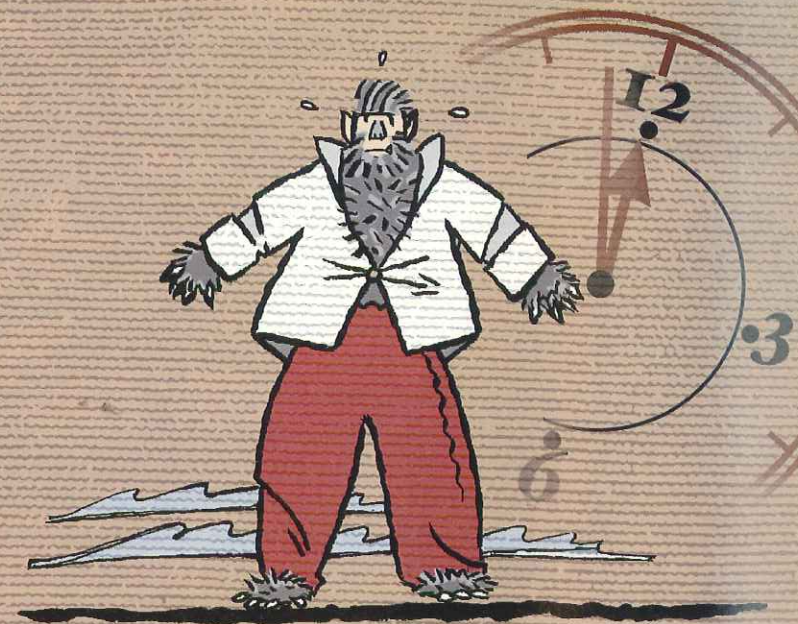
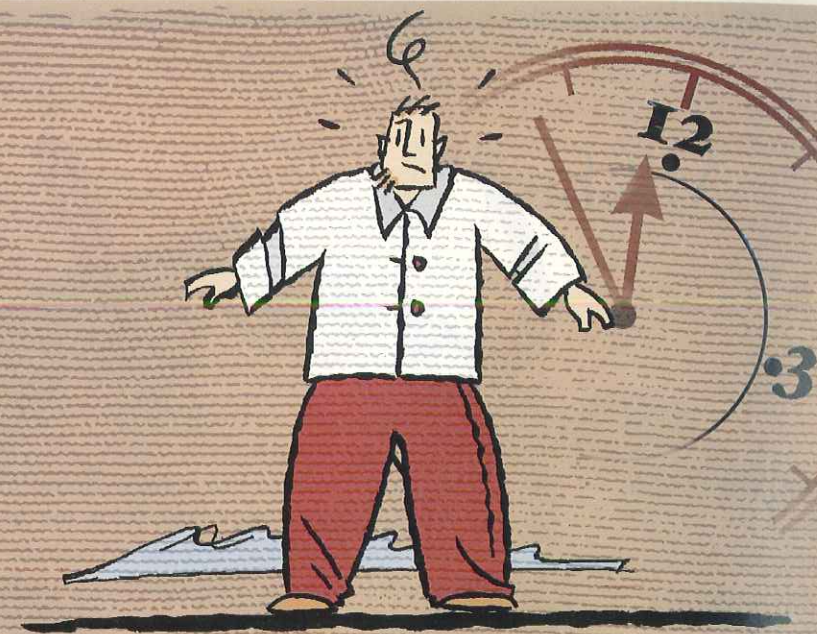
Però l'home llop, el que més temia era ser abatut per un tret. No pel dolor o la mort, sinó perquè la seva metamorfosi es faria evident. La cacera seria en lluna plena, i aviat, perquè amb els freds de l'hivern els llops s'acostaven a granges, cledes i corrals per caçar: ells també havien de proveir. Si l'encertaven quan estava en procés de transformació, tothom sabia aquell secret mantingut amb tant de sacrifici i risc des de jove, quan l'havia mossegat un llop capturat viu pel seu pare. La seva adaptació havia sigut dolorosíssima, però havia après a mantenir un equilibri que li permetia una rutina de vida acceptable. Dura, però acceptable.

Aquella nit, quan els llops i l'home llop ja s'havien reunit per udolar a la lluna plena i consolidar els seus territoris abans de començar la cacera, el cel es va trencar amb uns terrabastalls demoníacs. Ombres i foc queien sobre la prada i sobre les roques dels llops reunits en concili.

Després es va fer el silenci, i sols quedava el crepitjar del foc sobre ruïnes metàl·liques.

Les notícies van dir que un avió descontrolat, amb quatre cadàvers a bord, havia caigut a les muntanyes. Els cadàvers ja ho eren abans de caure, per un error mecànic que els havia asfixiat en vol. El que ningú va dir va ser que entre les restes hi havia llops, segurament atrapats per la sobtada caiguda de l'artefacte. I que entre els llops, un exemplar presentava malformacions antropomòrfiques. Allò havia espantat els equips de rescat.

Un equip d'antropòlegs s'havia emportat les restes mig calcinades per estudiar-les en rigorós secret. Les mutacions solien ser perilloses, i les causes, els governs les solien pagar cares.

El Choto ja no xiscla, va net i ben alimentat, però t'ensenya unes dents que demanen venjança; almenys a mi m'ho sembla

Potser somriu

Ens ho va explicar Antònia, la mestra, una nit de novembre que sèiem vora el foc torrant i escalivant. Sempre ens ha agradat aplegar-nos quatre o cinc amics a muntanya per contar històries curioses. Al vespre havia començat a bufar el mestral i les alzines picaven als porticons com ungles d'apareguts que volguessin entrar, també.

—No tenia nom. Ells li deien Choto i nosaltres li diem Pasqual. Vivia en un caseriu de Lleó, abans que ens el portessin aquí. El van trobar al corral, amb les cabres. Devia tenir deu anys, però semblava de cinc, perquè es recargolava amb facilitat i quedava en posició fetal. El front el tenia endurit de protuberàncies segurament a causa de cicatrius enquistades. Donava cops de cap a la paret, rítmics: plam, plam, plam. Espantós. Aquí, en aquests casos i també en els d'epilèpsia, els fem portar una gorra de cop perquè no es lesionin.

—No era només el cap, no us penseu. Les mans se les mossegava i se les picava, de manera que li han quedat com unglots de cabra, amb els dits en forma de pinya, d'ungles endurides i deformades. Feia esgarrifar. Els que el van recollir, de primer van tenir un ensurt. No es pensaven que fos humà, allò.

—Com el van trobar? —volia saber Ignasi Tarrés, interessat.

—Uns veïns ho van denunciar, i això que el tenien ben amagat; però ells sabien que allà havia nascut un nen, i que el nen no es veia enlloc.

De tant en tant sentien xiscles al corral quan les cabres eren fora, pasturant. Els veïns sempre espïen. Una nit van entrar d'amagat i el van veure. D'aquí va venir la denúncia. El Choto dormia

entre fems i palla, cargolat, deformat. I encara us diré més: en aquests llocs perduts i miserables, la denúncia no es fa tant per compassió com per fofre el veí.

—I els pares, doncs? —s'estranyava Auguri Coll llescant més pa.

—És un cas estrany, aquest; molt estrany —continuava Antònia—; per això l'explico ara aquí, en temps d'apareguts. El pare deia que el dimoni s'havia apoderat del nen —Antònia feia una pausa per enforquillar baldanes.

—Potser va néixer deforme? —em vaig interessar.

—Segurament no. Almenys els metges no ho creuen. Pasqual és autista, i els autistes se solen mostrar primer indiferents, retrets i sorruts i, després, generalment agressius, amb els altres o amb ells mateixos, com és aquest cas. Pasqual aviat es devia començar a picar el cap a les parets, perquè les protuberàncies són antigues, en temps de consolidació dels ossos cranials i dels tendrums articulars. La ignorància i la superstició van fer la resta.

—Els heu conegut, els pares? —demanava Tarrés, servint priorat.

—Això és el més inquietant. La mare va desaparèixer abans que es descobrís el nen. Els veïns també ho van denunciar, això. Dels animals se'n cuidaven el pare i un germà més gran, tots dos alts i sorruts, impenetrables. M'hauria agradat parlar amb aquella dona, però...

—Vols dir que la van matar? —Auguri movia el cap, condolgut.

—No ho sé, nois. El pare i el germà van haver d'anar a declarar, i van mantenir sempre que el Choto era fill del dimoni.

—Deixa'm dir una cosa terrible, però que entraria dins de la lògica d'aquella gent: per què no

mataven el nen, si era fill del dimoni? —vaig fer.

—Per la mateixa lògica que tu dius: si el mataren, el dimoni es venjaria en el ramat i en ells mateixos. Havia nascut allà, era senyal que hi volia viure.

—Però llavors l'haurien d'haver tractat a cos de rei, per obtenir-ne beneficis... —continuava jo, mirant que els porticons no deixessin passar res.

—Ja hi devia haver una contrapartida, i ben horrorosa. Estic segura que van matar la mare, i amb allò quedaven redimits. La mare, que s'havia deixat prenyar pel diable. La mare, que havia parit un ésser monstruós. Posaria les mans al foc que va ser així, però això no s'ha pogut demostrar.

—Em deixeu aventurar una hipòtesi? —somreia Auguri—. Si la van matar, segurament no la van enterrar. Són sagaços, aquesta gent.

Esbocinada, la devien donar per menjar als porcs, i així fora rastres. Els porcs mengen carn humana; s'han donat molts casos de nadons devorats pel porc. Després la gent es menja els porcs i els troba gustosos, és clar.

—Sigui com sigui, ara Pasqual és entre nosaltres. I us he de confessar una cosa: des que sé aquesta història, em fa por mirar-lo als ulls. Té aquest front aplanat, amb excrescències laterals que semblen banyes; toques les mans, si se'n pot dir mans, perquè són una pinya còrnia, i et ve una esgarrifor. Ja no xiscla, va net i ben alimentat, però t'ensenya unes dents que demanen venjança; almenys a mi m'ho sembla. I potser és que només somriu.

EL CONTE

